

Investigating the Effect of Self-Determination Theory in the Asset-Based Community Development Model Using Fairclough's Analytical Framework

Mehrnaz Molavi ^{1*}, Mohamad Nouripour Sedehi ²

1. Assistant Professor of Urban Planning, Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Art, University of Guilan, Rasht, Iran

2. . Ph.D. Student, Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Art, University of Guilan, Rasht, Iran

Highlights:

Developing a conceptual framework by integrating self-determination theory into the asset-based community development model to address and enhance individual motivations, which have been largely overlooked in participatory processes within this model.

ARTICLE INFO

UPK, 2025

VOL. 8, Issue 4, PP, 1-20

Received: 18 Feb 2024

Accepted: 08 Dec 2024

Article Type:

Research article

Keywords: Self-determination theory, Thematic analysis, Asset-based community development, Critical discourse analysis, Fairclough's analytical framework, The space of language

Cite this article:

Molavi, M., & Nouripour Sedehi, M. (2025). Analyzing the Impact of Self-Determination Theory in the Asset-Based Community Development through Fairclough's Analytical Framework. *Urban Plan Knowl*, 8(4), 1-20.

DOI: [10.22124/upk.2025.26795.1924](https://doi.org/10.22124/upk.2025.26795.1924)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: One of the challenges of the Asset-Based Community Development (ABCD) model is identifying effective motivators for fostering citizen participation, a topic that has been largely overlooked in the theoretical literature. In contrast, Self-Determination Theory (SDT) emphasizes that understanding human motivation involves addressing innate psychological needs for competence, autonomy, and relatedness. By fostering motivation, self-confidence, and a sense of autonomy among citizens and local communities through SDT, we can address the missing links that contribute to participation in ABCD, thereby reducing barriers to engagement. While the ABCD model focuses on enhancing community participation and prosperity based on internal assets, there has been insufficient attention to the internal motivations that drive individuals to participate. Consequently, SDT, which centers on enhancing intrinsic and individual motivations, provides a valuable framework for improving participatory processes within ABCD. This research aims to develop a new conceptual model for expanding citizen participation in ABCD by investigating the impact of SDT on the advancement of this approach, utilizing Fairclough's analytical framework.

Methodology: The research methodology combines two qualitative approaches: Critical Discourse Analysis (CDA) using Fairclough's framework and Thematic Analysis (Figure 1). Fairclough's framework is applied at three levels—description, interpretation, and explanation—to linguistically analyze the discourses and theoretical foundations relating to Self-Determination Theory (SDT) and Asset-Based Community Development (ABCD). Through thematic analysis, categories are identified from the analyzed texts, while Braun and Clarke's method is employed to determine initial codes, sub-themes, and main themes in alignment with Fairclough's three levels. This approach allows for a critical discourse analysis that uncovers both semantic and latent dimensions within the discourses through thematic exploration.

Results: At the explanation level, 'space' was identified as the most significant factor and main theme for advancing SDT within the ABCD model. It was emphasized that enhancing self-determination and autonomy—core concepts of SDT—requires active engagement in social spaces. Rejecting hegemony, fostering democracy, cultivating sustainable motivations, and addressing power dynamics rely on individuals' presence in these spaces. It is through their engagement that both individual and social behaviors manifest.

Corresponding Author: mehrnaz.molavi@gmail.com

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

According to SDT, people possess an intrinsic desire to participate, and this motivation flourishes when conditions are established that promote a sense of independence and autonomy. Therefore, to effectively integrate SDT into ABCD, it is essential to create democratic spaces, such as:

- Social interaction spaces
- Spaces for sharing and consensus
- Decision-making spaces
- Educational spaces
- Community self-driving spaces

These spaces should empower individuals to participate in social decision-making and institutionalize decision-making authority based on community opinions and needs. The development of SDT necessitates environments where individuals and groups can share experiences, knowledge, and perspectives, collaboratively address social issues, and generate joint solutions. Such spaces could include third places, research groups, workshops, local conferences, and other platforms fostering dialogue, idea exchange, and consensus-building. A suitable environment for integrating SDT principles into ABCD should promote consensus, education, interaction, decision-making, and autonomy. More specifically, a "space of language" is essential to effectively weave SDT principles into asset-based community development.

Discussion: Utilizing Fairclough's analytical framework—comprising description, interpretation, and explanation—this research developed a conceptual model (Figure 2). At the description level, Self-Determination Theory (SDT) was introduced, and the challenges associated with the Asset-Based Community Development (ABCD) approach were outlined. At the interpretation level, six sub-themes were identified as interconnected concepts linking SDT with ABCD. At the explanation level, the main theme emerged: the creation of democratic spaces—encompassing interaction, consensus, and decision-making—as the most crucial factor for integrating SDT into ABCD. Notably, the concept of space and its spatial dimensions are central to the development and application of SDT within ABCD. As discussed at the explanation level, these democratic spaces must be designed to enable individuals to demonstrate competence, communication skills, and autonomy, thereby promoting self-fulfillment and motivation. This, in turn, facilitates group and collective participation. These democratic spaces serve as "spaces of language," where individuals can share their lived experiences, thoughts, and perspectives.

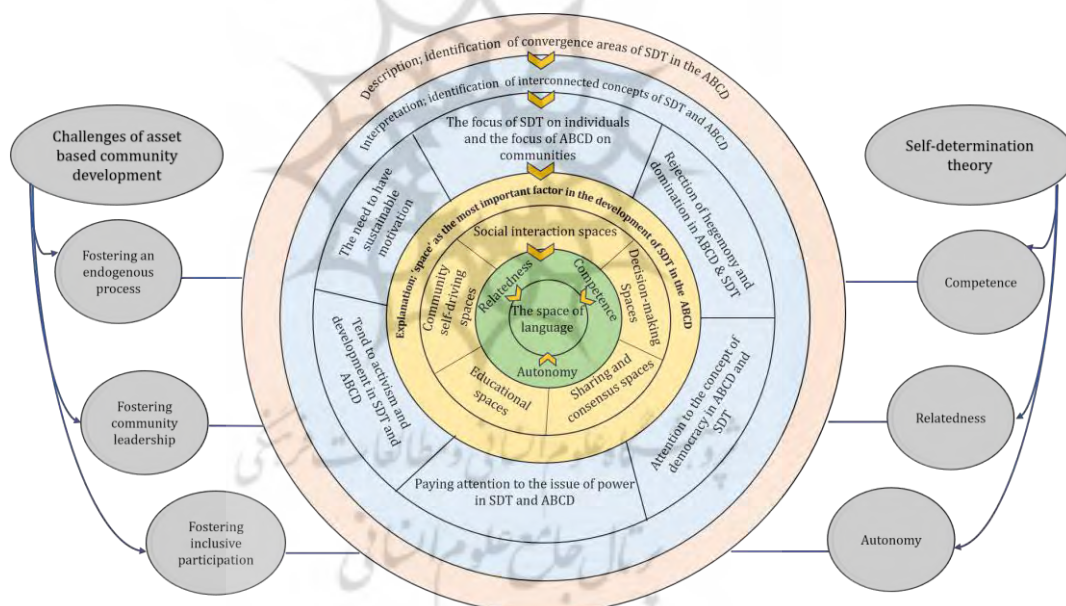

Fig. 2. Conceptual Model of the Research

Conclusion: In the ABCD model, a collective perspective dominates, yet the first step in participatory processes is the existence of necessary and desirable motivations within the community. SDT explains how to create the necessary motivations and intrinsic tendencies for participation. The common ground between ABCD and SDT lies in their rejection of concentrated power, controlled environments, and spaces that oppress citizens. The nature of ABCD, which focuses on social capital, local assets, and community leadership, and SDT, which aims to foster competence, autonomy, and relatedness to enhance motivation, can only be realized through the creation of democratic spaces controlled in a socially decentralized manner. Individuals need space to develop a sense of autonomy and the necessary motivations for social participation. Space—or more precisely, the "space of language"—is the most important factor in enabling individuals to express actions, communications, and personal and social behaviors. Democratic spaces that foster autonomy, decision-making power, and empowerment can promote participatory development within ABCD. These spaces must be designed to allow citizens to demonstrate their capabilities (competence), determine their destiny under social leadership (autonomy), and engage in meaningful social interactions (relatedness). Urban planners, particularly those working within the ABCD model, should consider structural factors such as discrimination, poverty, and individual motivations, and integrate SDT to reduce conflicts, inequalities, and enhance individual motivations.

بررسی تأثیر نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا با استفاده از چارچوب تحلیلی فرکلاف

مهرناز مولوی^{۱*}، محمد نوری پور سدهی^۲

۱. استادیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

۲. دانشجوی دکتری رشته شهرسازی، دانشکده معماری و هنر، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

نکات برجسته:

تدوین یک مدل مفهومی بر پایه ادغام نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا جهت افزایش انگیزه‌های فردی که در فرآیند مشارکت‌پذیری مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا کمتر بدان پرداخته شده است.

چکیده

اطلاعات مقاله

بیان مسئله: در دورانی که سازمان‌های اجتماعی و محلی به دلیل کاهش مشارکت در حال فروپاشی‌اند، مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا با تأکید بر ظرفیت‌ها و توانمندی‌های ساکنان محلی، مفهوم جدیدی را برای توسعه مشارکت‌پذیری ارائه می‌دهد. با این حال چگونگی ایجاد انگیزه‌های فردی برای مشارکت‌پذیری در ادبیات نظری این مدل تقریباً نادیده گرفته شده است. به همین دلیل در این پژوهش نظریه خودتعیین‌گری که ایجاد انگیزه را مستلزم در نظر گرفتن نیازهای روانشناختی ذاتی برای شایستگی، خودمختاری و ارتباط می‌داند، مورد مطالعه قرار گرفته و تأثیر آن در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا بررسی شده است.

هدف: هدف این پژوهش ارائه یک مدل مفهومی جدید برای افزایش مشارکت‌پذیری افراد بر پایه تأثیر نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا است.

روش: پژوهش در زمره مطالعات کیفی است و با ترکیب دو روش تحلیل انتقادی گفتمان طبق چارچوب تحلیلی فرکلاف و تحلیل تماتیک، حوزه‌های مفهومی مشترک توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری که قابلیت ادغام با یکدیگر را دارند، مورد مطالعه قرار گرفتند.

یافته‌ها: با تحلیل انتقادی گفتمان در سه سطح توصیف، تفسیر و تبیین و انجام فرایند دسته‌بندی موضوعی (کدگذاری و شناسایی تم‌های اولیه و تم اصلی)، حوزه‌های همگرایی و مفاهیم هم‌پیوند نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا شناخته شدند و مدل مفهومی پژوهش ارائه شد.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های این پژوهش نقطه‌ی مشترک مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری اجتناب از قدرت متمرکز، محیط‌های کنترل‌شده و ایجاد نافرمانی است که شهروندان را تحت فشار و ستم قرار می‌دهند. چرا که ماهیت مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا که بر سرمایه‌های اجتماعی، دارایی‌های محلی و رهبری اجتماعات و ایجاد فرآیند درونزا تأکید دارد، و نظریه خودتعیین‌گری که اساساً در پی ایجاد شایستگی، خودمختاری و ارتباط به منظور ایجاد انگیزه است، تنها با شکل‌گیری فضاهای دموکراتیکی میسر می‌شود که کنترل آن به شکلی اجتماعی و غیرتمرکزگرا صورت پذیرد و برنامه‌ریزی و استفاده از قدرت، اهرمی برای فشار نباشد؛ بلکه قدرت تفویض شده و شهروندان توانمند باشند. برای ایجاد انگیزه و ارضای نیازهای روانشناختی افراد برای افزایش مشارکت، نیاز به فضاهایی است که افراد بتوانند توانایی‌ها و شایستگی‌های خود را در آن بنمایانند؛ در تصمیم‌گیری‌ها و تعیین سرنوشت در ذیل رهبری اجتماعی اختیار عمل داشته باشند؛ و در فضاهایی تجربه‌ی حضور داشته باشند که در آن تعامل و ارتباط اجتماعی موثر با دیگران برقرار کنند. این فضاها شامل فضاهای تعاملی، تصمیم‌گیری، آموزشی، هم‌سطح‌کننده و خودگردان یا به عبارتی کامل‌تر، فضاهای زبان هستند.

دانش شهرسازی، ۱۴۰۳

دوره ۸، شماره ۴، صفحات ۲۲-۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۱۸

نوع مقاله:

مقاله پژوهشی

کلیدواژه‌ها: نظریه خودتعیین‌گری، تحلیل تماتیک، توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، تحلیل انتقادی گفتمان، چارچوب فرکلاف، فضای زبان

ارجاع به این مقاله:

مولوی، مهرناز، نوری‌پور سدهی، محمد. (۱۴۰۳). محیط‌زیست شهری عادلانه: ارتباط بین عدالت اجتماعی و کیفیت محیط‌زیست شهری. دانش شهرسازی، ۸(۴)، ۱-۲۲

DOI: [10.22124/upk.2025.26795.1924](https://doi.org/10.22124/upk.2025.26795.1924)

بیان مسئله

با تغییر پارادایم برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، خصوصاً پس از ارائه‌ی نظریه‌های مشارکتی در چند دهه اخیر، مشارکت شهروندان در فرآیندهای توسعه‌ی شهری اهمیت فراوان یافته است و دستوردهای عدیده‌ای مبتنی بر حکمروایی شهروندان با برجسته‌سازی مفاهیمی همچون تکرگرای و قدرت شهروندی حاصل شده است. در این میان «توسعه اجتماع دارایی‌مبنا»^۱ یک رویکرد مردم‌محور برای توسعه اجتماعات است که بر ظرفیت‌ها، دارایی‌ها و نقاط قوت محلی تأکید دارد. هدف رویکرد توسعه اجتماع دارایی‌مبنا شناسایی، بسیج و استفاده از منابع موجود در یک جامعه برای رسیدگی به چالش‌ها و ارتقاء پیشرفت پایدار است (Kretzmann & McKnight, 1993). رویکرد دارایی-مبنا به‌عنوان رویکردی با تکیه بر سرمایه‌ها و پتانسیل‌های محلی به‌عنوان جایگزین رویکرد نیازمبنا، در چند دهه اخیر از سوی صاحب‌نظران مطرح شده و نتایج موفقیت‌آمیزی به دنبال داشته است (Rezazadeh, Aydoghmish & Rafieyan, 2013). در توسعه جامعه دارایی‌مبنا، اعضای جامعه بازیگران اصلی در فرآیند توسعه هستند. آن‌ها تصمیم می‌گیرند، برنامه‌ریزی می‌کنند و برای پیشبرد اهداف توسعه‌ای خود، با استفاده از توانایی‌ها و ظرفیت‌های فردی و جمعی موجود از دارایی‌های مادی (مانند زمین، مالی) تا دارایی‌های کمتر ملموس (مانند مهارت‌ها، مؤسسات) اقدام می‌کنند (Cunningham, Willetts, Winterford & Foster, 2022). با این حال، یکی از چالش‌های رویکرد توسعه دارایی‌مبنا، چگونگی ایجاد انگیزه‌های مشارکت‌پذیری افراد است که در ادبیات نظری این مدل تقریباً نادیده گرفته شده است. از طرفی، «نظریه خودتعیین‌گری»^۲ به‌عنوان معیاری اساسی که درک انگیزه انسان را مستلزم به در نظر گرفتن ارضای نیازهای روانشناختی ذاتی برای شایستگی، خودمختاری و ارتباط می‌داند، مدنظر قرار گرفته است (Deci & Ryan, 2000: 227). به نظر می‌رسد که ایجاد انگیزه، اعتماد به نفس و احساس خودمختاری در شهروندان و اجتماعات محلی ذیل نظریه خودتعیین‌گری به‌عنوان حلقه‌های مفقوده‌ی تحقق مشارکت دارایی‌مبنا، می‌تواند تا حدودی منجر به تعدیل و کاهش موانع مشارکت در اجتماعات محلی شود. نظریه خودتعیین‌گری ریشه در مجموعه‌ای از مفروضات در مورد ماهیت و انگیزه انسان دارد و چارچوبی گسترده برای درک عواملی است که انگیزه درونی و انگیزه بیرونی را تسهیل یا تضعیف می‌کند (Ryan & Deci, 2020). خودتعیین‌گری یک نظریه تثبیت شده در مورد انگیزش است که تا حد زیادی با توسعه مشارکت دارایی‌مبنا سازگار است و می‌تواند پایه‌های نظری، عملی و ارزیابی مداخلات مشارکت دارایی‌مبنا را تقویت کند (Cunningham et al, 2022). با توجه به اینکه مدل توسعه دارایی‌مبنا به‌عنوان یک مدل جامع‌نگر و برون‌نگر به دنبال افزایش مشارکت‌پذیری و شکوفایی اجتماعات بر مبنای دارایی‌های درونی اجتماعات است، اما اساساً اینکه افراد با چه انگیزه‌های درونی مشتاق به مشارکت باشند، مسئله‌ای است که در این مدل نادیده گرفته شده است. لذا این پژوهش درصدد است که با ایجاد یک تحلیل انتقادی گفتمان در بنیان‌های نظری مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری، تأثیر این نظریه را در توسعه رویکرد دارایی‌مبنا بررسی کند و مدل مفهومی جدیدی را برای گسترش مشارکت‌پذیری شهروندان در مدل توسعه دارایی‌مبنا ارائه دهد. لذا با توجه به این هدف، مهم‌ترین پرسش پژوهش عبارت است از:

- چگونه مفاهیم و اصول نظریه خودتعیین‌گری می‌توانند با مدل توسعه دارایی‌مبنا در یک مدل مفهومی ادغام شود؟

مبانی نظری

مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا

توسعه اجتماع دارایی‌مبنا رویکردی است که به جای پرداختن به نیازها و کمبودهای اجتماعات، بر شناسایی و بسیج نقاط قوت و دارایی در یک اجتماع تمرکز دارد. یک اصل کلیدی توسعه اجتماع دارایی‌مبنا توانمندسازی اعضاء برای هدایت فرآیند توسعه اجتماع است (Bruursema, 2015).

مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا اولین بار توسط کرتزمن و مک‌نایت ارائه شد. آنان بیان می‌کنند که «هر جامعه دارای ترکیبی منحصر به فرد از دارایی‌ها است که می‌تواند آینده خود را بر اساس آن بسازد» (Kretzmann & McKnight, 1996: 25). کرتزمن و مک‌نایت با طرح دو گزینه، مسیرها یا معضلاتی که برای رهبران اجتماعات، مؤسسات و سایر افراد در محله وجود دارند، مفهوم‌سازی کردند. مسیر اول بر نیازهای جامعه برای رفع کمبودها تأکید داشت؛ به عبارت دیگر تمرکز بر روی نیمه خالی لیوان (شکل ۱) و مسیر دیگر جستجوی فرصت‌های

¹ Asset Based Community Development (ABCD)

² Self Determination Theory (SDT)

جدید و کشف دارایی‌ها، توانایی‌ها و استعدادهای داخل اجتماعات محلی است که این مسیر بر نیمه‌ی پر لیوان متمرکز بوده است (García, 2020: 67).

شکل ۱. مفهوم‌سازی مسیری و معضلات موجود در مدل توسعه اجتماع دارایی‌منا

برگرفته از: García, 2020: 67

عارفی (2002) سه ویژگی را برای رویکرد دارایی‌منا برمی‌شمارد: ۱- بر ظرفیت‌سازی تأکید دارد و فرایندگرا است؛ ۲- به دلیل بسیج همه دارایی‌های اجتماعی و کالبدی اجتماع محلی، جامع‌نگر است؛ ۳- اهمیت ابزاری دارد زیرا به سرمایه اجتماعی و کالبدی به‌عنوان ابزاری برای سایر اهداف می‌نگرد و چارچوب اساسی توسعه دارایی‌منا، توسعه ارگانیک سرمایه اجتماعی است (Kheiroddin & Salahi moghadam, 2021). رویکرد دارایی‌منا از جهت آن که بر ظرفیت‌ها و توانمندی‌های محله‌ها و جامعه‌ی درون آن‌ها تأکید دارد، می‌تواند ابعاد فرهنگی و اجتماعی از قبیل اخلاقیات، ارزش‌های بومی، انگیزه‌های فردی و جمعی و سایر الگوهای رفتاری منحصر جامعه و افراد درون آن را مورد توجه قرار دهد؛ بنابراین تا حد بسیار زیادی در فرآیند مشارکت‌پذیری جامعه کارایی دارد. پیوند شهروندی، جامعه مدنی و رویکردهای مشارکتی موضوعات اصلی رویکرد دارایی‌منا برای انتقال قدرت به اجتماعات هستند. لذا برای انتقال این قدرت به اجتماعات محلی، متی و کانینگهام (2003) چالش‌های اصلی رویکرد دارایی‌منا را برمی‌شمارند:

- تقویت یک فرآیند درونزا: یکی از اصول مدل توسعه اجتماع دارایی‌منا این است که باید یک فرآیند اجتماع‌محور باشد. در این میان نهادهای خارجی (خارج از محله) در مراحل اولیه نقش دارند که به‌عنوان تسهیل‌کننده یک فرایند می‌توانند باعث ایجاد وابستگی در اجتماعات شوند.
- تقویت مشارکت فراگیر: در حالی که مدل توسعه اجتماع دارایی‌منا در اصل یک فرآیند فراگیر است که در آن مشارکت همه ارزش-گذاری می‌شود و مورد توجه قرار می‌گیرد؛ مشارکت‌پذیری افراد ناتوان کار ساده‌ای نیست. بنابراین فرصت‌هایی باید برای گروه‌های ناتوان جامعه برای مشارکت فعال ایجاد شود.
- تقویت رهبری اجتماعات: از آنجایی که مدل توسعه اجتماع دارایی‌منا اجتماع‌محور است و گروه‌های خارجی در فرآیندهای اجتماع-پذیری نباید وجود داشته باشند؛ بنابراین رهبری برای حفظ رویکرد مبتنی بر قدرت در رویکرد دارایی‌منا به یک موضوع اصلی تبدیل می‌شود و چالش‌هایی در این میان ایجاد خواهد شد که رهبری بر عهده کدام یک فرد یا گروهی از افراد است؟ چه نوع انجمن‌هایی بهترین رهبران را پرورش می‌دهند؟

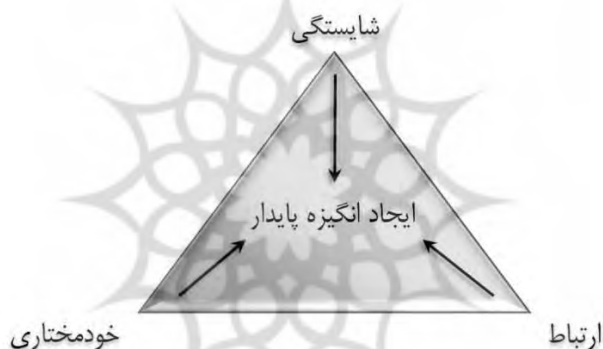
با این حال همانطور که گفته شد، تقویت مشارکت فراگیر از چالش‌های این مدل برشمرده می‌شود و مسئله‌ی دیگر، چگونگی ایجاد انگیزه‌های فردی برای هدایت به‌سوی رهبری جمعی و ایجاد مشارکت و بسیج دارایی‌ها است که به این منظور ادبیات مربوط به نظریه خودتعیین‌گری در ادامه مورد بررسی قرار گرفته است.

نظریه خودتعیین‌گری

نظریه خودتعیین‌گری یک نظریه نسبتاً جدید در رشته روانشناسی است و با توجه به اهمیتی که دارد در رشته‌ها و علوم متفاوت خصوصاً علوم اجتماعی فراگیر شده و به یکی از پذیرفته‌ترین نظریات مرتبط با انگیزه‌های انسان مبدل شده است. این نظریه توسط ادوارد دسی و ریچارد رایان در طول چندین سال توسعه یافته و تکمیل شده است و پژوهشگران دیگری نیز مطالعات خود را در این زمینه گسترش داده‌اند.

نظریه خودتعیین‌گری دلیلی برای این باور ارائه می‌دهد که برخی رفتارها با برآوردن نیازهای روانشناختی اولیه، بهزیستی را ارتقا می‌دهند. بر اساس نظریه خودتعیین‌گری اعتقاد بر آن است که افراد دارای سه نیاز روانشناختی اساسی هستند که عبارتند از: خودمختاری^۱، شایستگی (توانش)^۲ و ارتباط^۳ (شکل ۲)؛ و ارضای این نیازها شرط ضروری برای شکوفایی انسان است (Ryan & Deci, 2017). انبوهی از تحقیقات این دیدگاه را تقویت می‌کند که ارضای نیازهای روانی مکانیسمی است که توضیح می‌دهد چگونه تجربیات رضایت‌بخش شخصی منجر به شکوفایی می‌شود (Wray-lake, DeHaan, Shubert & Ryan, 2019: 3). شهروندان به سطح معینی از شایستگی، کارایی و اعتماد نیاز دارند (Cooper, Bryer & Meek, 2006). آنها همچنین نیاز به داشتن مهارت‌های اجتماعی و فنی مناسب و اعتماد به نفس برای استفاده از چنین مهارت‌هایی دارند (Lowndes, Pratchett, & Stoker, 2006). برای مثال، حالت‌های روان‌شناختی درگیری سیاسی (به‌عنوان مثال، علاقه سیاسی) یک عامل انگیزشی برای مشارکت داوطلبانه مدنی است. مشارکت، فرآیندهای یادگیری اجتماعی را تقویت کرده و به شهروندان در ایجاد «هویت شهروندی» کمک می‌کند (Roberts, 2004: 330). اتخاذ رویکرد هویت اجتماعی برای درک هویت شهروندی در مشارکت عمومی، بینشی را در مورد فرآیند ساخت هویت شهروندی و مبنایی مفهومی برای درک رابطه بین مشارکت و انگیزه شهروندان را برای مشارکت فراهم می‌کند.

در نظریه خودتعیین‌گری اعتقاد بر این است که درک انگیزه انسان مستلزم در نظر گرفتن نیازهای روانشناختی ذاتی برای شایستگی، خودمختاری و ارتباطات است. زمینه‌های اجتماعی و تفاوت‌های فردی که از ارضای نیازهای اساسی حمایت می‌کنند، فرآیندهای رشد طبیعی از جمله رفتار با انگیزه درونی و ادغام انگیزه‌های بیرونی را تسهیل می‌کنند و مواردی که مانع خودمختاری، شایستگی و شکل‌گیری ارتباط در افراد هستند، سبب کاهش انگیزه و رکود عملکرد و رفتارها هستند (Deci & Ryan, 2000).

شکل ۲. نیازهای روانشناختی انسان بر اساس نظریه خودتعیین‌گری

برگرفته از: Stone, Deci & Ryan, 2009

شایستگی یا توانش بر این باور است که فرد توانایی و صلاحیت آن را دارد که بر نتایج مهم تأثیر بگذارد. ارتباط، تجربه داشتن روابط اجتماعی رضایت‌بخش و حمایت‌کننده است و خودمختاری به تجربه عمل کردن با قدرت انتخاب، اراده و تعیین سرنوشت مرتبط می‌شود. خودمختاری مترادف با داشتن استقلال نیست، زیرا ممکن است افراد در حالی که مستقل عمل می‌کنند به دیگران وابسته باشند (Stone et al, 2009). خودمختاری به معنای عمل کردن بر اساس اراده، تمایل و همسویی درونی است؛ به عبارت دیگر، به معنای تأیید و پذیرش کامل رفتاری است که فرد انجام می‌دهد. این مفهوم همچنین نشان‌دهنده حرکت تاریخ به سمت آزادی بیشتر و افزایش مشارکت شهروندان در فرهنگ‌ها و نظام‌های سیاسی است (Deci & Ryan, 2012: 85). برای درک بهتر مفهوم خودمختاری، لارسن (2018) از اصطلاح «خودمختاری بومی» استفاده می‌کند؛ طبق تعاریف وی، خودمختاری بومی مبتنی بر به رسمیت شناختن حقوق گروه و نیاز به تضمین فرصت‌های برابر و ابزارهای مشارکت فعال در تصمیم‌گیری است (Larsen, 2018: 3). ارضای نیازهای انسان برای شایستگی، ارتباط و خودمختاری سبب ایجاد انگیزه پایدار می‌شود. انگیزه پایدار از احساسات درونی افراد سرچشمه می‌گیرد و با حس رضایت و مشارکت فعالانه

¹ Autonomy

² competence

³ Relatedness

همراه است (Larsen, 2018). بنابراین مادامی‌که از ارضای نیازهای اساسی افراد حمایت شود، آنان احساسات تحت کنترل و فشار بودن نمی‌کنند و در این شرایط می‌توان انتظار داشت که با ایجاد انگیزه به دستاوردهای بهتری رهنمون شد. با این حال انگیزه‌ها ثابت نیستند و افراد می‌توانند اشکال مختلفی از انگیزه را برای یک رفتار از خود نشان دهند. کیفیت انگیزه می‌تواند با گذشت زمان و در پاسخ به تجربیات یک فرد از محیط اجتماعی خود تغییر کند (Cunningham et al, 2022). خودتعیین‌گری با عوامل فرهنگی اجتماعی نیز مرتبط است، زیرا این عوامل می‌توانند موجب تسهیل یا بازدارنده، ابتکار، رفاه و یا کیفیت بهینه اقدامات فرد در رسیدن به اهداف باشند (Dehnad, 2021: 173).

پیشینه پژوهش

ویدا دهناد (2021) در پژوهشی با عنوان «نظریه خودتعیین‌گری و ارتباط آن با نظریه هدف‌گذاری» با اهمیت بخشیدن به این نظریه به عنوان یک فرانظریه و با رویکردی تحلیلی به بررسی نظریه‌های منشعب از آن می‌پردازد و در نتیجه‌گیری پژوهش خود بیان می‌دارد که توسعه توانش فردی، تقویت انگیزش‌های درونی و خودمختار به بروز رابطه سالم در یک بافت اجتماعی کمک می‌کند و در نهایت به قابلیت کاربردی - مشاوری نظریه خودتعیین‌گری در کشف عوامل کنترل‌گر بیرونی که باعث ایجاد تنش‌های روانی در فرد هستند اشاره کرده است. براتی، حیدری و ستارزاد فتحی (2019) در پژوهشی با عنوان «به سوی فرآیندی دموکراتیک در برنامه‌ریزی و طراحی شهری؛ ارزیابی وضعیت مداخله شهروندان در برنامه‌ها و پروژه‌های شهری ایران» با روش تحلیل محتوا و مقایسه و همچنین با در نظر گرفتن اصول نظریه انتقادی به واکاوی علل فقدان زمینه‌های مداخله دموکراتیک برای شهروندان و شهروندان در فرآیندهای توسعه و مدیریت شهری سعی در یافتن راه‌حلی برای برون‌رفت از این معضلات اجتماعی دارند و نتیجه می‌گیرند که با تمهید معیارهایی همچون کثرت عقاید، همه-شمولی، انعطاف‌پذیری، شکل‌گیری جوامع مردم‌نهاد، آموزش و گفت‌وگو، شهروندی، تنوع‌پذیری و رعایت حقوق شهروندان به شهر، می‌توان این فرآیندها را دموکراتیزه و در نتیجه بستر مناسبی برای بروز شکلی جامعه از برنامه‌ریزی و طراحی شهری دموکراتیک فراهم آورد. شرفی، بهزادفر، دانشپور، برک‌پور و خانکه (2019) در پژوهشی با عنوان «مشارکت‌پذیری یا مشارکت‌گریزی مردم و برنامه‌ریزان؟ پژوهشی کیفی در محیط برنامه‌ریزی شهری ایران» با پارادایم تفسیرگرایی در پژوهش و اتخاذ روش تحلیل محتوای کیفی استقرایی آشکار به شناخت ادراک مردم و برنامه‌ریزان از فرآیند مشارکت در محیط برنامه‌ریزی می‌پردازند و یافته‌ها بیانگر آن است که مهم‌ترین مفهوم در ادراک برنامه‌ریزان و مردم از مشارکت در محیط برنامه‌ریزی شهری، مشارکت‌گریزی مردم و برنامه‌ریزان است. نیک‌پیما و زارعی (2019) در مقاله «موانع مشارکت در طرح‌های شهری از منظر الگوهای رفتاری شهروندان در محله بلاغی قزوین» با هدف شناسایی موانع اجتماعی - رفتاری عدم استقبال ساکنان شهرها بیان می‌کنند که با استفاده از الگوی برنامه‌ریزی محله‌ای دارای مبنا می‌توان حدوداً ۴۰ درصد از موانع مشارکت ناشی از الگوهای رفتاری ساکنان در قلمرو مورد پژوهش را حذف کرد. خیرالدین و صلاحی‌مقدم (2021) در پژوهشی با عنوان «توانمندسازی سکونت‌گاه‌های غیررسمی با گذر از رویکرد نیازمنا به دارایی‌مبنا؛ موردکاوی محله فرحزاد تهران» با بررسی ضرورت گذر از رویکرد نیازمنا به توسعه دارایی‌مبنا، بیان کردند که شرط لازم برای پایداری توانمندسازی سکونت‌گاه غیررسمی فرحزاد و سایر اسکان‌های غیررسمی، گذر از رویکرد نیازمنا به سوی رویکرد دارایی‌مبنا و توجه به دارایی‌های ساکنان است. ری لیک^۱ و همکاران (2019) در پژوهشی بر اساس نظریه خودتعیین‌گری با اتخاذ روش پیمایشی، با فرض اینکه ارضای نیازهای اساسی روانشناختی ارتباط بین مشارکت مدنی و رفاه را فراهم می‌کند، پژوهش خود را توسعه دادند و نتایج نشان داد که ارضای نیازهای روانشناختی این امکان را فراهم می‌کند که رفاه برای جامعه ایجاد شود. یکی از مهم‌ترین پژوهش‌های صورت گرفته در سال‌های اخیر، پژوهش کانینگهام و همکاران (2022) از نظریه خودتعیین‌گری برای ارزیابی مکانیسم‌های انگیزشی و ادعاهای رویکرد توسعه دارایی‌مبنا استفاده می‌کنند و با بررسی ادبیات مربوطه بیان می‌کنند که نظریه خودتعیین‌گری سازگاری زیادی با رویکرد دارایی‌مبنا دارد. لذا در این پژوهش نتیجه‌گیری می‌شود که اولاً، نظریه خودتعیین‌گری می‌تواند میزان حمایت فرآیندهای توسعه دارایی‌مبنا از خودمختاری و شایستگی افراد جامعه را ارزیابی کند. دوم، نظریه خودتعیین‌گری می‌تواند ماهیت انگیزه‌های شرکت‌کنندگان را در پاسخ به فرآیندهای توسعه دارایی‌مبنا ارزیابی کند. سوم، نظریه خودتعیین‌گری می‌تواند تغییرات درونی‌سازی رفتارهای جدید را با گذشت زمان ردیابی کند. این فرصت‌ها برای ادغام نظریه خودتعیین‌گری و توسعه دارایی‌مبنا می‌توانند پایه‌های نظری

¹ Wray-Lake

توسعه دارایی‌مبنا را تقویت کرده و عملکرد و ارزیابی مداخلات توسعه دارایی‌مبنا را بهبود بخشند. کانینگهام^۱ و همکاران استدلال می‌کنند که در حالی که تمرکز رویکرد توسعه اجتماع دارایی‌مبنا بر دارایی‌های موجود و اولویت‌های شناسایی‌شده محلی، مشارکت جامعه را برمی‌انگیزد، انگیزه فقط به صورت سطحی درک می‌شود و تاثیر آن بدون توجه کافی باقی می‌ماند.

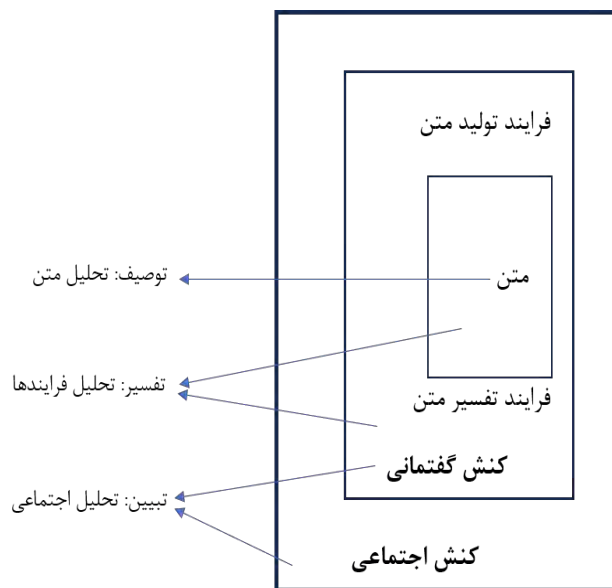
طبق موارد بررسی شده در پیشینه پژوهش خصوصاً دو پژوهش عنوان شده در انتهای پیشینه، می‌توان دریافت که بسیاری از اصول نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه دارایی‌مبنا دارای سازگاری‌اند. ارضای نیازهای روانشناختی به منظور ایجاد انگیزش بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، مکانیسمی را در رفتارهای اجتماعی ایجاد می‌کند که بسیار با مدل توسعه دارایی‌مبنا سازگاری دارد و کاربرست این نظریه و مدل مشارکتی می‌تواند موجبات شکوفایی و موفقیت برنامه‌ریزی‌ها و مشارکت‌پذیری را تا حدودی فراهم کند.

پژوهش حاضر از دو جنبه موضوعی و روش‌شناختی با تحقیقات پیشین تفاوت دارد. از نظر موضوعی، این مطالعه به دلیل کاربرست نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، رویکردی نوآورانه دارد. از جنبه روش‌شناختی نیز پژوهش حاضر از ترکیب دو روش کیفی، یعنی «تحلیل انتقادی گفتمان» با استفاده از چارچوب تحلیلی فرکلاف و «تحلیل تماتیک»، بهره می‌برد. این روش‌ها به تحلیل و دسته‌بندی گفتمان‌های موجود و مبانی نظری مرتبط با نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا می‌پردازند و از این جهت نیز نسبت به پژوهش‌های پیشین نوآورانه محسوب می‌شود.

روش پژوهش

این پژوهش در زمره‌ی پژوهش‌های کیفی قرار دارد و از لحاظ هدف از نوع بنیادی است. روش مورد استفاده در این پژوهش نیز ترکیبی از «تحلیل انتقادی گفتمان» و «تحلیل تماتیک» است. در چارچوب تحلیل انتقادی گفتمان، ایدئولوژی‌ها و روابطی از قدرت تحلیل می‌شوند که با کاربرست ابزاری به نام زبان به طور عام و گفتمان به طور خاص بیان و بازنمایی شده‌اند (Tavangar & Habibi, 2022). همزمان فرآیند تحلیل تماتیک به تحلیل گفتمان انتقادی امکان می‌دهد تا سطوح معنایی و نهفته در گفتمان‌ها را از طریق کاوش مضمونی آشکار کند. طبق نظر فرکلاف، تمرکز اصلی تحلیل گفتمان بر روابط اجتماعی است؛ نه بر اشخاص یا موجودات (Fairclough, 2013). فرکلاف مدل مفیدی برای تحلیل «گفتمان به مثابه‌ی کنش اجتماعی» عرضه کرده است. فرکلاف به گفتمان مانند کنشی اجتماعی نگاه می‌کند که هم دانش، هویت‌ها، و روابط اجتماعی نظیر مناسبات قدرت را تولید و تغییر می‌دهد و هم به طور همزمان توسط دیگر کنش‌ها و ساخت‌های اجتماعی شکل می‌گیرد. او برای عرضه تحلیل انتقادی از گفتمان، متن را در سه سطح، تحلیل و توصیف و تبیین می‌کند (شکل ۳). به این منظور، او از یک سو، متن را در مقام زبانی و دستوری توصیف می‌کند و از سوی دیگر، فرآیندهای تولید، توزیع و مصرف آن را با عنوان کنش‌های گفتمانی تحلیل می‌کند. فرکلاف افزون بر این دو سطح از تحلیل، در نهایت رخداد ارتباطی‌ای را که متن از درون آن برآمده به مثابه کنشی اجتماعی تبیین می‌کند. از این طریق او موفق می‌شود که سه سنت تحلیل متنی زبان‌شناسانه، تحلیل اجتماعی خرد و کلان را در مدل خود یکپارچه کند (Tavangar & Habibi, 2022: 94). هدف تحلیل انتقادی، تولید تفاسیر و تبیین حوزه‌هایی از زندگی اجتماعی است که هم علل خطاهای اجتماعی را شناسایی می‌کند و هم دانشی را تولید می‌کند که (در شرایط مناسب) می‌تواند به اصلاح یا کاهش آنها کمک کند (Fairclough, 2013). به این ترتیب برای رسیدن به مدل مفهومی پژوهش حاضر، با روش تحلیل انتقادی گفتمان و با استفاده از چارچوب تحلیلی فرکلاف، مطالعات در سه سطح توصیف، تفسیر و تبیین انجام می‌شوند.

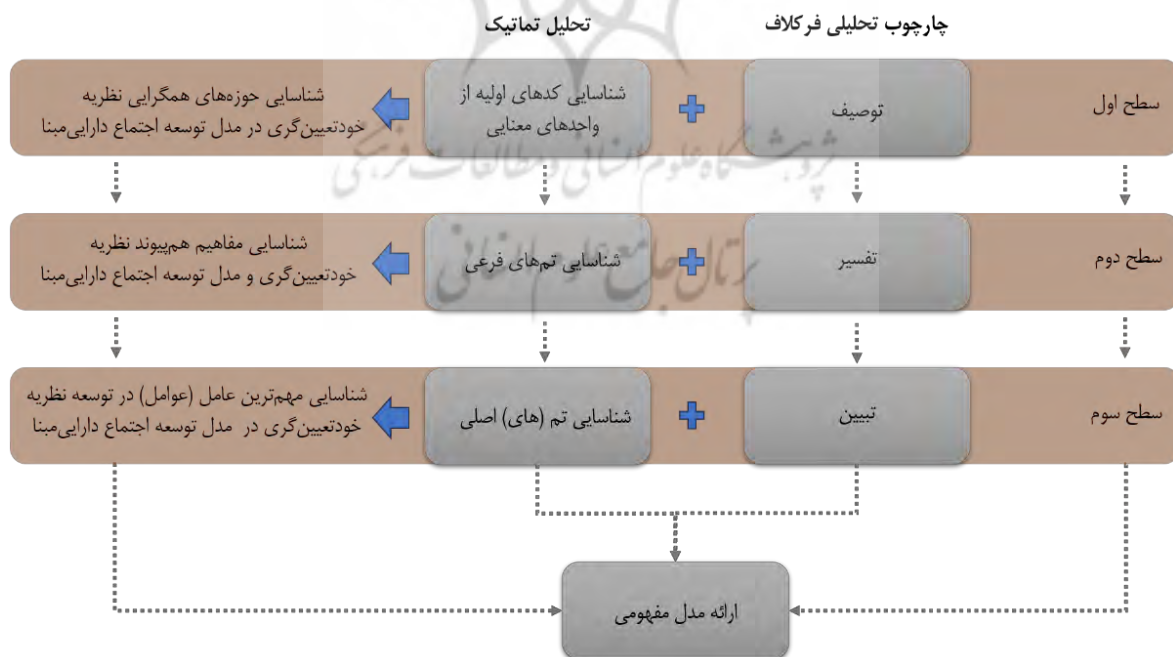
¹ Cunningham

شکل ۳. چارچوب تحلیلی فرکلاف

برگرفته از: Tavangar & Habibi, 2022

تحلیل تماتیک بر شناسایی، تحلیل و تفسیر الگوهای معنا (مضامین / تم‌ها) در داده‌های کیفی تأکید دارد که توسط براون و کلارک مشخص شده است (Braun & Clarke, 2012). اگرچه تحلیل تماتیک شباهت‌هایی با روش‌شناسی‌های دیگر دارد که فرایندهای سیستماتیک برای تجزیه و تحلیل داده‌ها مانند تحلیل پدیدارشناختی تفسیری یا نظریه زمینه‌ای دارند، اما «نیازی به دانش نظری و فناوری دقیق» این رویکردها ندارد (Squires, 2023). و این بدان معناست که بر خلاف بسیاری از روش‌های کیفی، به دیدگاه معرفت‌شناختی یا نظریه خاصی وابستگی ندارد (Clarke & Braun 2013). هدف تحلیل تماتیک، شناسایی تم‌ها، یعنی الگوها در داده‌های مهم یا مورد توجه پژوهشگر است و از این تم‌ها برای پاسخ به سوالات پژوهش استفاده می‌کنند یا اینکه مطالبی در مورد یک مسئله می‌گویند (Ghasemi & Hashemi, 2020).

شکل ۴. چارچوب و فرایند تحلیل

در این پژوهش به منظور ارائه‌ی یک دسته‌بندی موضوعی، یکپارچه و منسجم از مضامین مستخرج از چارچوب تحلیلی فرکلاف (در سه لایه‌ی توصیف، تفسیر و تبیین)، از تحلیل تماتیک بهره گرفته شده است. در راستای افزایش کاربردپذیری روش، مراحل شش‌گانه تحلیل تماتیک به سه مرحله کلیدی خلاصه شده است. این تغییر با رعایت اصول علمی و با هدف افزایش کارایی و انسجام روش‌شناختی انجام گرفته است. این مراحل به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که تمامی جنبه‌های اساسی تحلیل تماتیک، از جمله کدگذاری، شناسایی تم‌ها و تفسیر داده‌ها (متون کتب و مقالات) را پوشش دهند. علاوه بر این، این سه مرحله با سه سطح چارچوب تحلیلی فرکلاف تطبیق داده شده‌اند تا همسویی بیشتری بین تحلیل تماتیک به‌عنوان ابزاری برای تحلیل انتقادی گفتمان ایجاد شود. شکل ۴ فرایند تحلیل را با توجه به روش پژوهش نشان می‌دهد.

یافته‌ها و بحث

توصیف؛ شناسایی حوزه‌های همگرایی نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه دارایی‌مبنا

در زمینه‌ی توسعه‌ی اجتماعات، نظریه خودتعیین‌گری برای افزایش انگیزه و مشارکت اعضای جامعه کاربرد دارد؛ چرا که توسعه‌ی اجتماعات با پرورش احساس استقلال، شایستگی و ارتباط در میان اعضای جامعه به‌دست می‌آید (Jones, Feigenbaum & Jones, 2021). مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، که ماهیتاً رویکردی درون‌گرا و اجتماع‌محور دارد، در حوزه توسعه جامعه‌ای که نیازمند ایجاد انگیزه برای مشارکت اعضای جامعه است، با نظریه خودتعیین‌گری هم‌پوشانی پیدا می‌کند. این تلاقی، زمینه‌ی مناسبی برای تطبیق و سازگاری این مدل و نظریه در راستای شکوفایی اجتماعات فراهم می‌کند. این پژوهش در پی شناسایی نقاط انطباق و تعامل بین مدل توسعه دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری است تا با کاربست این نظریه، فرآیند مشارکت‌پذیری در اجتماعات را تقویت کند. در این راستا، اشتراکات و حوزه‌های همگرایی بین این مدل و نظریه از طریق تحلیل گفتمان‌ها شناسایی و بررسی می‌شوند.

با توجه به اشارات و ویلتز^۱ و همکاران (2014)، ادبیات نظری مدل توسعه دارایی‌مبنا، جایگاه انگیزه در این مدل را نادیده گرفته و یا آن را بسیار ساده‌انگارانه پنداشته است؛ طبق نظرات متی و کانینگهام (2003 & 2005) تمرکز بر دارایی‌های موجود و اولویت‌بندی آن‌ها برای توسعه فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی باعث ایجاد انگیزه ذیل رهبری جامعه می‌شود؛ اما تقویت این فرآیند درونزا بسیار چالش‌برانگیز است و در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا نیز به انگیزه‌های درونی افراد کم‌توجهی شده است و اساساً توضیحی در میانی نظری این مدل مطرح نیست که چگونه می‌توان برای بسیج دارایی‌های فردی و جمعی و مشارکت‌پذیری افراد در اجتماع محلی ایجاد انگیزه کرد؛ در حالی که طبق نظرات دسی و رایان (2017) انگیزه‌های درونی مربوط به فعالیت‌هایی است که افراد به‌خاطر خودشان یا بخاطر علاقه و لذت‌های ذاتی انجام می‌دهند؛ ارضای این انگیزه‌های درونی، در مدل توسعه دارایی‌مبنا از آن جهت که بسیار اجتماع‌محور به مسئله‌ی توسعه نگاه کرده، کم‌رنگ است، در حالی که در نظریه خودتعیین‌گری، به حس استقلال، احساس شایستگی و تعامل موثر اساساً برای ایجاد انگیزه‌های پایدار افراد در جهت کنشگری توجه شده است. یکی از نقاط اشتراکی مدل توسعه دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری «مشارکت داوطلبانه» است که اساساً در مدل توسعه دارایی‌مبنا به جهت تقویت رهبری اجتماعی و بسیج دارایی‌ها و در نظریه خودتعیین‌گری برای فعال کردن انگیزه‌های بیرونی افراد کارایی دارد (Ryan & Deci, 2017). توجه به مفهوم انگیزه، آن‌گونه که در نظریه خودتعیین‌گری مطرح شده است، از اهمیت بالایی برخوردار است. هنگامی که در مدل توسعه دارایی‌مبنا از بسیج دارایی‌های فردی و جمعی سخن به میان می‌آید، این پرسش اساسی مطرح می‌شود که افراد با چه انگیزه‌ها و محرک‌هایی تمایل به همکاری پیدا می‌کنند. اگرچه توسعه اقتصادی درون‌زا و ارتقای سطح فرهنگی اجتماعات از اهداف اصلی مدل توسعه دارایی‌مبنا محسوب می‌شوند، عوامل بیرونی متعددی وجود دارند که می‌توانند مانع مشارکت افراد در اجتماعات شوند و تاکنون کمتر مورد توجه قرار گرفته‌اند. یکی از این موانع کلیدی، «فقدان انگیزه‌های کافی برای مشارکت» است. این پژوهش ادعا می‌کند که با به‌کارگیری نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه دارایی‌مبنا، می‌توان انگیزه‌های مشارکت شهروندان را تقویت کرده و برای توسعه اجتماعات محله‌ای استفاده کرد. طبق فرایند تحقیق، جدول ۱ شامل واحدهای معنایی و کدگذاری‌هایی است که لایه‌های آشکار و پنهان حوزه‌های همگرایی بین مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری را از طریق تحلیل گفتمان‌های موجود نشان می‌دهد.

¹ Willetts

جدول ۱: واحدهای معنایی و شناسایی کدها

کدگذاری	ماخذ	واحدهای معنایی (حوزه‌های همگرایی)
نگاه درون‌نگر به انگیزه‌های فردی	Allan, Autin & Duffy, 2016; Kirtzner & Miserandino, 2023; Ryan & Deci, 2017	نظریه خودتعیین‌گری به جای پرداختن مستقیم به عوامل ساختاری مانند فقر، بر میزان انگیزه‌های فردی و تعیین‌کننده بودن رفتار انسان تمرکز دارد. و از این رو به‌طور مستقیم به علل ساختاری فقر در توسعه اجتماع دارایی‌مبنا نمی‌پردازد. نظریه خودتعیین‌گری در درجه اول به درک نیازهای روانشناختی و انگیزه‌های افراد می‌پردازد و به تقویت انگیزه و رفاه درونی از طریق تقویت انگیزه و رفاه درونی از طریق تقویت استقلال، شایستگی و ارتباط در میان اعضای جامعه تمرکز دارد.
درک نیازهای روانشناختی		
تقویت انگیزه و رفاه درونی		
توانمندسازی اجتماعات	Niemiec & Ryan, 2009; Boyd, Hayes, Wilson & Bearsley-Smith, 2008; Davis & Bowles, 2018	پیشینه دیالکتیکی توسعه اجتماع دارایی‌مبنا ریشه در ایده توانمندسازی برای هدایت توسعه جمعی با استفاده از دارایی‌ها و ظرفیت‌های موجود دارد. از سوی دیگر، نظریه خودتعیین‌گری بیان می‌کند که انگیزش درونی منجر به افزایش عملکرد، مشارکت، تعامل و رفاه می‌شود. این توضیحات بیانگر تأثیر این دو رویکرد بر تعیین سرنوشت است که افراد و جوامع انگیزه دارند تا کنترل توسعه خود را در دست بگیرند و تصمیماتی اتخاذ کنند که با اهداف و ارزش‌های خود هماهنگ باشد.
هدایت و کنترل توسعه فردی / جمعی		
تصمیم‌سازی هماهنگ با ارزش‌ها و اهداف		
خودتعیین‌گری فردی	Kretzmann & Mcknight, 1996; Rafieian & Mohammadi Aydoghmish, 2016	توسعه اجتماع دارایی‌مبنا بر اهمیت توسعه اجتماع‌محور تأکید می‌کند، که در آن ساکنان محلی به‌طور فعال در شناسایی و بسیج دارایی‌های خود برای رسیدگی به نیازها و چالش‌های خود مشارکت دارند. این رویکرد توسط اصول تعیین سرنوشت هدایت می‌شود، جایی که اجتماعات برای تصمیم‌گیری‌هایی که ارزش‌ها و اهداف خود را منعکس می‌کند، قدرت می‌گیرند.
خودتعیین‌گری اجتماعی (در قالب گروه)		
انعکاس قدرت تصمیم‌سازی		
پرورش انگیزه‌های خودمختار	Cunningham et al, 2022 Stone et al, 2009; Wray-Lake et al, 2019	نظریه خودتعیین‌گری چارچوبی برای درک مکانیسم‌های انگیزشی که مشارکت افراد در توسعه اجتماع دارایی‌مبنا را هدایت می‌کند، فراهم می‌آورد؛ با همسویی سه نیاز اساسی روانشناختی استقلال، شایستگی و ارتباط. توسعه اجتماع دارایی‌مبنا می‌تواند انگیزه‌های خودمختار بیشتری را پرورش، و مشارکت اجتماع را افزایش دهد.
توسعه مشارکت اجتماعی		
مشارکت و ارتباط	Niemiec & Ryan, 2009; Rafieian & Mohammadi Aydoghmish, 2016; Mathie & Cunningham, 2003	توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری هر دو بر اهمیت رویکردهای مشارکتی تأکید می‌کنند؛ جایی که اعضای جامعه به‌طور فعال در فرایند تصمیم‌گیری درگیر هستند. این رویکرد مالکیت و توانمندسازی جامعه را تشویق می‌کند و منجر به نتایج توسعه پایدارتر و موثرتر می‌شود.
حضور در فرایند تصمیم‌گیری		
توانمندسازی و احساس مالکیت		
توسعه پایدار و اثرگذار		
پایداری بلندمدت	Jones et al, 2021; Kretzmann & Mcknight, 1996; Rafieian & Mohammadi Aydoghmish, 2016; Mathie & Cunningham, 2003	هم مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و هم نظریه خودتعیین‌گری با تمرکز بر ایجاد ظرفیت‌سازی و تقویت حس مالکیت و مسئولیت، پایداری بلندمدت را در اولویت قرار می‌دهند. همچنین رویکرد دارایی‌مبنا تشخیص می‌دهد که تغییر پایدار از درون جامعه می‌آید و باید از حمایت خارجی برای تسهیل و تقویت تلاش‌های محلی به‌جای هدایت آن‌ها استفاده شود.
ظرفیت‌سازی		
تقویت حس مالکیت		
تغییر درونی پایدار		
مسئولیت‌پذیری		
ایجاد ظرفیت برای اعضا	García, 2020; Kretzmann & Mcknight, 1996;	هدف توسعه اجتماع دارایی‌مبنا ایجاد ظرفیت اعضای جامعه با ارائه مهارت‌ها و منابع مورد نیاز برای پیشبرد توسعه خود است. این رویکرد تشخیص می‌دهد که اعضای جامعه عوامل اولیه تغییر هستند و منابع خارجی باید برای حمایت و تقویت تلاش‌های آن‌ها به‌جای جایگزینی آن‌ها استفاده شود.
ارائه مهارت‌ها		
تغییر درونی		

تفسیر؛ تحلیل مفاهیم مشترک نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه دارایی‌مبنا

مدل توسعه دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری در مفاهیمی همچون قدرت، کنشگری، مالکیت، رشد و شکوفایی، دموکراسی و رد سلطه‌گری دارای همگرایی هستند. با این حال، تفاوت اصلی بین این دو در سطح تمرکز آن‌هاست؛ به‌طوری که مدل توسعه دارایی‌مبنا بر اجتماع و توسعه جمعی تأکید دارد، در حالی که نظریه خودتعیین‌گری بر فرد و توسعه فردی متمرکز است. با توجه به حوزه‌های همگرایی شناسایی‌شده در اهداف این مدل و نظریه، که در کدهای اولیه نیز مشخص شده‌اند، می‌توان از نظریه خودتعیین‌گری به‌عنوان ابزاری برای شکوفایی انسان و توسعه فردی در جهت تحقق توسعه اجتماعی استفاده کرد. بر این اساس، در ادامه فرایند تحلیل تماتیک، تم‌های اولیه از طریق کدگذاری‌ها استخراج شده‌اند که هدف آن‌ها یافتن مفاهیم مشترک بین نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا است. سپس، این تم‌های اولیه در چارچوب تحلیلی فرکلاف و در سطح تفسیر مورد تحلیل قرار می‌گیرند. جدول ۲ به‌منظور نمایش و شناسایی این تم‌های اولیه تهیه شده است.

جدول ۲: شناسایی تم‌های فرعی

تم‌های فرعی	کدهای اولیه
تمرکز خودتعیین‌گری بر افراد و تمرکز مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا بر اجتماعات	تغییر درونی
	خودتعیین‌گری فردی
	خودتعیین‌گری اجتماعی (در قالب گروه)
	نگاه درون‌نگر به انگیزه‌های فردی
رد هژمونی و سلطه‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری	ایجاد ظرفیت برای اعضا
	تغییر درونی پایدار
	توانمندسازی اجتماعات
	پایداری بلندمدت
توجه به مفهوم دموکراسی در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری	مشارکت و ارتباط
	توسعه مشارکت اجتماعی
	توسعه پایدار و اثرگذار
نیاز به برخورداری از انگیزه‌های پایدار	پرورش انگیزه‌های خودمختار
	تصمیم‌سازی هماهنگ با ارزش‌ها و اهداف
	درک نیازهای روانشناختی
	تقویت انگیزه و رفاه درونی
نیل به کنشگری و توسعه در نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا	ارائه مهارت‌ها
	مسئولیت‌پذیری
	تقویت حس مالکیت
	ظرفیت‌سازی
توجه به مسئله قدرت در نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا	حضور در فرایند تصمیم‌گیری
	توانمندسازی و احساس مالکیت
	انعکاس قدرت تصمیم‌سازی
	هدایت و کنترل توسعه فردی / جمعی

- تمرکز خودتعیین‌گری بر افراد و تمرکز مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا بر اجتماعات

توسعه دارایی‌مبنا راهبردی برای توسعه پایدار اجتماعات محلی است که بر بسیج گروه‌هایی از مردم، توسط اجماع و همکاری بر روی چشم‌اندازهای مشترک تمرکز دارد (Mathie & Cunningham, 2003: 477). ایجاد یک چشم‌انداز جمعی که هم اولویت‌ها را مشخص می‌کند و هم احتمالات آینده مشترک جامعه را آشکار می‌سازد، یک روش قدرتمند اجتماع‌سازی است که تضمین می‌کند که جامعه مالک فرآیندهاست (Mcknight & Russell, 2018: 7). درمقابل، نظریه خودتعیین‌گری با تمرکز بر تجربیات فردی انسان شروع می‌شود و به انگیزه‌های درونی افراد برای بهینه‌سازی چالش‌ها، به‌کارگیری ظرفیت‌های خود و کشف محیط اشاره دارد (Güntert et al, 2016: 313). از این رو، نظریه خودتعیین‌گری دارای روش‌هایی است که در مقیاس فردی تمرکز دارد، در حالی که مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا عمدتاً بر

مقیاس گروهی تمرکز دارد. بنابراین برای بکارگیری از اصول نظریه خودتعیین‌گری در کسب تجربیات فردی، باید بازنگری‌هایی در روش‌های مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، به منظور تمرکز بر تجربیات فردی علاوه بر تجربیات جمعی برای ایجاد انگیزه‌هایی برای مشارکت انجام شود. برای نمونه در جهت اثربخشی مدل توسعه دارایی‌مبنا، در هنگام برنامه‌ریزی و طراحی و یا سایر پروژه‌هایی که نیازمند مشارکت موثرند، می‌توان با طراحی پرسشنامه‌هایی که اساساً بر مبانی خودتعیین‌گری استوارند، تمایلات و اشتیاقات افراد جامعه را شناخت و به‌طور موثرتری در جهت توسعه اجتماعی اجتماعات محلی گام برداشت.

نظریه خودتعیین‌گری به این نتیجه می‌رسد که زمانی که افراد خودمختارتر باشند، سرزندگی، درگیری و خلاقیت بیشتری را در فعالیت‌های زندگی و روابطشان، نشان می‌دهند (Deci & Ryan, 2012: 85). همچنین دسی و رایان (2012) بیان می‌کنند که «خودمختاری صرفاً یک امر فردی نیست». افراد با انگیزه در زمینه‌های اجتماعی وجود دارند و تحقیقات نشان می‌دهد که زمینه‌ها در درجه‌ای که از خودمختاری افراد حمایت می‌کنند و یا رفتارها، افکار و احساسات آنها را کنترل می‌کنند، متفاوت هستند (Deci & Ryan, 2012: 86). افراد با توجه به تجربیات و آگاهی‌های خود، می‌توانند در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی بهتر و متناسب‌تر عمل کنند. چرا که افراد در جامعه باید حق و توانایی تعیین سرنوشت خود را داشته باشند و در تصمیم‌گیری‌های مربوط به منافع جامعه شرکت کنند. بنابراین، در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی توسعه محلی همچون مدل توسعه دارایی‌مبنا، افراد محلی باید نقش فعالی داشته باشند که این نقش فعال می‌تواند از طریق تاکید بر خودمختاری افراد در ارائه نظرات و ایده‌ها، فعالیت و تشکیل انجمن‌ها و سازمان‌های محلی، حضور مستمر در فرآیندهای تصمیم‌گیری محلی و پیشنهادات برای توسعه محلی باشد.

- رد هژمونی و سلطه‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری

تمرکز درون‌زای مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، دانش محلی، دارایی‌های اجتماعی و روابط را به‌عنوان نیروهایی برای تغییر مثبت می‌بیند. اما برخی انتقادات مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا این است که مستقیماً با مسئله قدرت نابرابر در جوامع و ستم‌های ناشی از آن مقابله نمی‌کند، تمایل دارد به استفاده از قدرت در راستای رسیدن به منافع از این رو، فرهنگ در جوامع از جمله فرهنگی که روابط قدرت منفی را حفظ می‌کند، مستقیماً در ABCD به چالش کشیده نمی‌شود (Cunningham et al, 2022). از طرفی تحقیقات SDT نشان می‌دهد که محیط‌هایی که کمتر کنترل‌شده‌اند انگیزه‌های داوطلب شدن را افزایش می‌دهند (Oostlander, Güntert, Van Schie & Wehner, 2014; Vantilborgh et al, 2012)؛ به‌طور کلی هر دو از نیروهای سرکوبگر انتقاد و از سلطه‌گری اجتناب می‌کنند و از این جهت سازگاری زیادی با یکدیگر دارند. به‌طوری که اگر در مدل توسعه دارایی‌مبنا کنترل اجتماعی به‌معنای واقعی حاکم باشد، شرایط مناسبی برای شکل‌گیری محیط‌هایی که افراد بتوانند احساس شایستگی کنند، تعامل موثر و حق انتخاب داشته باشند، فراهم می‌شود. نگارندگان با نگاه تفسیرگرایانه مجموعه نقاط اشتراک بین رد هژمونی و سلطه‌گری را در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری در ذیل شرح داده‌اند:

- تمایل به تعامل مساوی: این مدل و نظریه بر این اصل تاکید می‌کنند که در فرآیند تصمیم‌گیری و تعاملات اجتماعی، اعضای جامعه باید به‌طور مساوی شرکت کنند و هیچ فردی بر سایر اعضا فوقیت یا سلطه نداشته باشد.
- اتکا به توانایی‌های ذاتی: این دو مدل درک می‌کنند که هر شخصی توانایی‌ها و منابعی را دارد که می‌تواند در فرآیند تصمیم‌گیری و تعاملات بهره‌برداری شوند. درونگرایی و خودتعیین‌گری در نظریه خودتعیین‌گری و توانمندی‌ها و منابع در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا برای توسعه و تحقق هدف‌های جامعه تاکید دارند.
- تغییر و تحول اجتماعی: این دو مدل و نظریه به تغییر و تحول اجتماعی و افزایش قدرت و توانمندی افراد اهمیت می‌دهند. در نظریه خودتعیین‌گری، تحقق اهداف شخصی و خودشکوفایی بر اساس قدرت خودتعیین‌گری و تغییر اجتماعی است. در مدل دارایی‌مبنا، توسعه دارایی‌های جامعه و توزیع عادلانه آنها به منظور بهبود وضعیت افراد و جامعه است.
- خودمختاری در برابر سلطه‌گران: در نظریه خودتعیین‌گری، اهمیت خودمختاری و خوداعتمادی است که افراد در قبال سلطه‌گران دارند. در مدل دارایی‌مبنا، برابری توزیع دارایی‌ها و جلوگیری از تمرکز قدرت و سلطه در دست‌های معدود افراد مورد تاکید قرار می‌گیرد.

- توجه به مفهوم دموکراسی در مدل توسعه اجتماع دارایی مبنا و نظریه خودتعیین‌گری

در مدل توسعه اجتماع دارایی مبنا، دموکراسی به عنوان یکی از اصول اساسی و مبنایی در تعیین سرنوشت و تصمیم‌گیری‌های اجتماعی شناخته می‌شود. این مدل بر این اصل تأکید دارد که موسسات محلی و سازمان‌های غیرانتفاعی شهروندان را مخترعان اولیه رفاه جامعه در یک دموکراسی می‌دانند (Mcknight & Russell, 2018). از طرفی دیگر با توجه به دیدگاه نظریه خودتعیین‌گری، دموکراسی از اهمیت بالایی برخوردار است. چرا که استدلال هنجاری خودمختاری بر این مفهوم استوار است که ارزش اساسی، احترام به فرد است و خودمختاری از یک ساختار نهادی حمایت می‌کند که در آن «خودگردانی محلی» دارای نقشی قوی است (Erlingsson & Ödalen, 2017). این امر به افراد امکان می‌دهد تا در تصمیم‌گیری‌ها از وجود نقشی فعال برخوردار باشند و تأثیرگذار باشند. همچنین، در دموکراسی، مبنایی وجود دارد که بر اساس آن تصمیم‌گیری‌ها باید به صورت عادلانه و با مشارکت عمومی انجام شود. این بدان معنی است که تصمیم‌گیری‌ها باید از طریق رقابت آزاد، نقد و تعامل سازماندهی شود تا افراد به صورت بی‌طرفانه و برابر در فرآیند تصمیم‌گیری‌ها شرکت کنند. به طور کلی، در مدل توسعه اجتماع دارایی مبنا و نظریه خودتعیین‌گری، دموکراسی به عنوان یک ساختار سیاسی و اجتماعی شناخته می‌شود که به افراد اجازه می‌دهد در تعیین سرنوشت و تصمیم‌گیری‌های مربوط به جوامع خود شرکت کنند. این سیاست‌گذاری بر این اساس استوار است که قدرت و تصمیم‌گیری در اختیار خود فرد قرار دارد و باید به صورت عادلانه و با مشارکت عمومی انجام شود.

- نیاز به برخورداری از انگیزه‌های پایدار

طبق نظرات گولت^۱ (1989)، وقتی مردم تحت ستم قرار گیرند یا به سکوت واداشته شوند، در فرایند انسان‌سازی خود مشارکت نمی‌کنند؛ در مقابل هنگامی که مردم شروع به مشارکت می‌کنند، شروع به ساختن تاریخ انسانی خود می‌کنند و درگیر فرآیندهای توسعه می‌شوند (Goulet, 1989). نظریه‌پردازان ادعا کرده‌اند که رفتارهای کمک به دیگران و مهربانی نسبت به دیگران اغلب به خاطر خودشان انجام می‌شود، و مردم این رفتارها را از نظر ذاتی رضایت‌بخش می‌یابند (Ryan & Hawley, 2016). بنابراین، بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، رضایت از ارضای نیازهای روانی ممکن است تا حدودی توضیح دهد که چرا ارتباط بین مشارکت شهروندی (بیشتر یک تعقیب ذاتی) و رفاه وجود دارد (Wray-lake et al, 2019). نظریه خودتعیین‌گری بررسی می‌کند که چگونه برخی از اشکال خودنظم‌دهی بیشتر به "خود" فردی مرتبط هستند، که در اصل آن را به عنوان "خود" شخصی با اهداف فردی مانند اهداف آموزشی، حرفه‌ای یا مرتبط با سلامت تعریف می‌کند. با این حال، در بستر کنش جمعی، فرآیندهای انگیزشی احتمالاً بیشتر به "خود" اجتماعی و اهداف جمعی معطوف می‌شوند (Yip et al, 2023).

بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، شکل‌گیری انگیزه درونی و درونی‌سازی انگیزه‌های بیرونی یک فرآیند طبیعی است. موفقیت این فرآیند به توانایی برآورده شدن سه نیاز اساسی روانشناختی (شایستگی، ارتباط و خودمختاری) بستگی دارد (Zhang, 2019). ایجاد هرگونه مشارکت مؤثر در اجتماعات نیز مستلزم وجود انگیزه‌های کافی در افراد است، و این انگیزه‌ها تنها در صورتی شکل می‌گیرند که سه نیاز روانشناختی مذکور در افراد جامعه ارضا شوند.

کوشیدن در جهت تقویت مشارکت فراگیر و فرآیندهای درونزا و تقویت رهبری جامعه با تأکید بر ظرفیت‌سازی و بسیج دارایی‌های محلی و تبدیل آن به فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی، بدون شک سبب اعتلاء مشارکت‌پذیری واقعی شهروندان می‌شود. اما داشتن انگیزه‌های پایدار برای مشارکت، محرک دیگری است که وجود آن برای پیشبرد مشارکت‌پذیری اجتماعات محلی ضروری است. مشارکت مستلزم تمرکززدایی بیشتر قدرت برای دستیابی به اهداف سیاست مشارکت جامعه محلی است (Brunet, Hickey & Humphries, 2016). آنایا (2008) استدلال می‌کند که خودتعیین‌گری به معنای واقعی، مستلزم یا توجیه‌کننده‌ی یک دولت جداگانه نیست، در عوض، خودتعیین‌گری و خودمختاری به این معناست که مردم حق دارند به‌طور مساوی در تشکیل و توسعه نظم نهادی حاکم که تحت آن زندگی می‌کنند مشارکت داشته باشند (Anaya, 2008). طبق ملاحظات آنایا (2008) امروزه بیش از آن که بر شکل‌گیری نهادهای دولت-محله‌ای تأکید باشد، تأکید بر مشارکت آزاد و فعالانه است؛ چرا که مردم باید حق تعیین سرنوشت خود را داشته باشند لذا به سطوحی از خودمختاری، احساس شایستگی و ارتباط مؤثر نیازمندند و این مورد با مدل توسعه دارایی مبنا که اساساً ماهیتی دموکراتیک دارد، بسیار سازگار است.

¹ Goulet

- نیل به کنشگری و توسعه در نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا

وجود کنشگری به معنای این است که افراد در دستیابی چشم‌اندازها و هدف‌های خود مطابق با نیازها و آرزوهای جامعه فعالیت کنند و پیشرفت را برای خود و جامعه محقق کنند. در واقع، توانایی برای انجام تغییرات اجتماعی و به‌وجود آوردن مسیرهای توسعه به دست عناصر داخلی جامعه، به خصوص افراد و گروه‌های با قدرت کنشگری و پویا بستگی دارد.

در نظریه خودتعیین‌گری، توسعه به‌عنوان فرآیندی برای تحقق آزادی فردی پیشنهاد می‌شود. این نظریه رویکردی فردی و درونی دارد و تأکید زیادی بر نقش ذاتی افراد در تعیین سرنوشت خود دارد. از سوی دیگر، در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، توسعه به‌عنوان یک فرآیند اجتماعی است که با تأکید بر قدرت کنشگران و ارتباطات اجتماعی، تغییراتی را در ساختار و فرآیندهای اجتماعی ایجاد می‌کند. این مدل توجه بیشتری به جنبش‌ها و ساختارهای اجتماعی دارد و معتقد است که توسعه به‌طور گسترده‌تر و اجتماعی‌تر از انفرادی بودن است. در این مقایسه، رویکرد نظریه خودتعیین‌گری به توسعه راهکارهای بیشتری را برای تحقق توسعه فردی ارائه می‌دهد، در حالی که مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا به توسعه اجتماعی و تغییرات در ساختارها و ارتباطات اجتماعی توجه بیشتری دارد. در نهایت، استفاده از هر دو رویکرد در جهت توسعه جامعه می‌تواند بهبودهای مهمی را ایجاد کند. بدین صورت که ابتدا لازم است اجتماعات محلی و آنچه که نیازها و خواسته‌های آنها هستند، شناخته شود که می‌تواند از طریق مطالعات جمعیت‌شناختی، مصاحبه‌های عمومی و گردآوری داده‌های محلی صورت بگیرد.

- توجه به مسئله قدرت در نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا

در نظریه خودتعیین‌گری، قدرت با استقلال و درونی‌سازی فردی مرتبط است و به میزان استقلال و توانایی‌های شناختی هر فرد وابسته است. در مقابل، مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا بر مدیریت و توسعه منابع و دارایی‌های مشترک جامعه تمرکز دارد. در این مدل، قدرت به‌عنوان مشارکت جمعی و مدیریت منابع تعریف می‌شود و انتقال قدرت به اعضای جامعه و مشارکت آن‌ها در فرآیندهای تصمیم‌گیری و مدیریت از ویژگی‌های کلیدی آن است. در نظریه خودتعیین‌گری، قدرت به توانایی فرد در تصمیم‌گیری و کنترل زندگی و محیط اطرافش اشاره دارد، در حالی که در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، قدرت به توانایی جامعه برای تحقق اهداف مشترک و تصمیم‌گیری جمعی درباره منافع و نیازهای جمعی تعریف می‌شود. در هر دو رویکرد، قدرت به معنای توانایی فرد یا جامعه در تصمیم‌گیری و دستیابی به اهداف است. با این تفاوت که در نظریه خودتعیین‌گری، قدرت یک ویژگی فردی است، اما در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، قدرت به‌عنوان یک ویژگی جمعی و مشترک در نظر گرفته می‌شود.

با توجه به تعاریف فوق، هم‌افزایی و تعامل بین نیروها و افراد، با تأکید بر خودتعیین‌گری و خودمختاری افراد در فرآیند تصمیم‌سازی، برای توسعه و تثبیت مدل دارایی‌مبنا از اهمیت بالایی برخوردار است. موفقیت این مدل وابسته به توانایی ایجاد تعامل بین نیروهای مختلف و پذیرش نظرات و خواسته‌های گروه‌ها و افراد با سلايق متنوع در اجتماعات است. اگر در برنامه‌های توسعه دارایی‌مبنا بتوان همزمان به مشارکت جمعی و مدیریت منابع توجه کرد و در عین حال خواسته‌های فردی و توسعه شخصی را نیز مدنظر قرار داد، می‌توان در فرآیند تصمیم‌گیری‌ها اثربخشی و رضایت بیشتری ایجاد کرد.

تبیین؛ فضا به‌عنوان مهم‌ترین عامل در توسعه نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا

برای چگونگی افزایش خودتعیین‌گری و خودمختاری افراد (ذیل نظریه خودتعیین‌گری) در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، کنشگری در ابعاد فضایی ضروری است. مفاهیمی مانند مقابله با سلطه‌گری، توسعه دموکراسی، ایجاد انگیزه‌های پایدار، دستیابی به توسعه فردی و اجتماعی، و توجه به مسئله قدرت، همگی مستلزم حضور فعال افراد در فضاهای اجتماعی هستند. این حضور است که به رفتارهای فردی و اجتماعی عینیت می‌بخشد و آن‌ها را در عمل محقق می‌سازد. بر این اساس، در جدول ۳، تم اصلی یعنی «ایجاد فضاهای جمعی» به‌عنوان مهم‌ترین عامل شناسایی شده است. این فضاها با فراهم‌آوردن امکان حضور افراد، زمینه‌ساز تحقق خودتعیین‌گری و تقویت انگیزه‌های فردی در راستای توسعه کنش‌های اجتماعی و مشارکتی در چارچوب مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا می‌شوند.

جدول ۳: شناسایی تم اصلی

تم اصلی	تم‌های فرعی
ایجاد فضاهای جمعی اعم از فضاهای آموزشی، تصمیم‌گیری، همفکری، خودگردان و غیره	تمرکز خودتعیین‌گری بر افراد و تمرکز مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا بر اجتماعات
	رد هژمونی و سلطه‌گری در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری
	توجه به مفهوم دموکراسی در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری
	نیاز به برخورداری از انگیزه‌های پایدار
	نیل به کنشگری و توسعه در نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا
	توجه به مسئله قدرت در نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا

با توجه به تم اصلی تحقیق، ایجاد فضاهای دموکراتیک و هم‌سطح‌کننده در مقیاس محلی که بتواند افراد مختلف را به خود دعوت کند، به‌طوری که افراد در آن فضا از طریق فعالیت‌های اجتماعی بتوانند شایستگی خود را نشان دهند، تعامل موثر داشته و در تحقق عقاید خود نقش داشته باشند، می‌تواند نیازهای درونی خود را ارضا کنند و نسبت به مشارکت در چارچوب اجتماع محلی دارایی‌مبنا انگیزه بیشتری داشته باشند. چرا که بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، افراد به‌طور ذاتی تمایل به مشارکت دارند و این تمایل و انگیزه‌ها در صورت ایجاد شرایطی که حس استقلال و خودمختاری افراد را تضمین کند، به‌وجود می‌آیند. بنابراین برای توسعه نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه دارایی‌مبنا، ایجاد برخی از فضاهای دموکراتیک ضروری است که از آن‌ها می‌توان به فضاهای تعامل اجتماعی، اشتراک و همفکری، تصمیم‌گیری، آموزشی و فضاهای خودگردان اشاره کرد.

یکی از ویژگی‌های اساسی خودتعیین‌گری، مشارکت افراد و گروه‌های محلی در تصمیم‌گیری‌هاست. بنابراین، برای توسعه نظریه خودتعیین‌گری، نیاز است تا فضاهای مشارکتی ایجاد شوند. لازم است افراد بتوانند در فضاهای تعاملی و در برخورد با دیگران تجربه‌های خود را به اشتراک بگذارند و از تجربیات دیگران نیز استفاده کنند. این فضاها باید امکان حضور و شرکت مردم در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی را فراهم کنند و قدرت تصمیم‌گیری را از نظرات و نیازهای جامعه نهادینه کنند. توسعه نظریه خودتعیین‌گری نیاز به فضاهایی دارد که به افراد و گروه‌ها اجازه دهد تجربیات، دانش و نظرات خود را به اشتراک بگذارند، به مسائل اجتماعی به‌صورت هم‌اندیشانه بپردازند و راه‌حل‌های مشترک ارائه کنند. چنین فضاهایی می‌توانند شامل مکان‌های سوم، گروه‌های تحقیقاتی، کارگاه‌ها، کنفرانس‌ها و سایر فضاهایی برای گفت‌وگو و تبادل نظر باشند.

یک فضای مناسب برای ادغام اصول خودتعیین‌گری به‌منظور توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، باید متشکل از ساختاری باشد که محیط اشتراکی و همفکری، آموزش، تعامل، تصمیم‌گیری و خودمختاری را فراهم آورد. در یک تعریف کامل‌تر، برای ادغام اصول خودتعیین‌گری به‌منظور توسعه اجتماع دارایی‌مبنا نیاز به «فضای زبان» است. تجربه فضا برای شهروندان به‌واقع بخشی از یک تجربه زیسته است؛ یعنی حضور در فضا و تجربیات و تعاملات انجام‌شده توسط فرد در آن، زمینه‌ای است که امکان‌ات فهم و درج فضا در ذهن و به عبارتی در زبان و اندیشه انسان را فراهم می‌آورد. بدون زبان نه تصور ذهنی فضا ممکن است و نه تجربه به مشارکت گذاشتن وجود آن با دیگران زمانی که در داخل فضا نیستیم (Barati, Nikpeyma & aalizadeh mollayosuf, 2021). آنطور که براتی و همکاران (2021) اشاره کرده‌اند، فضا شبکه‌ای پیچیده از عناصر فیزیکی و عوامل غیرمادی است و زبان به‌عنوان عامل و حامل تفکر و به نمایش گذارنده جهان، تنها وسیله‌ای است که می‌تواند فضای واقعی را وانمود کند؛ لذا زبان ابزار درک فضا نیست، بلکه خود فضاست (Barati et al, 2021).

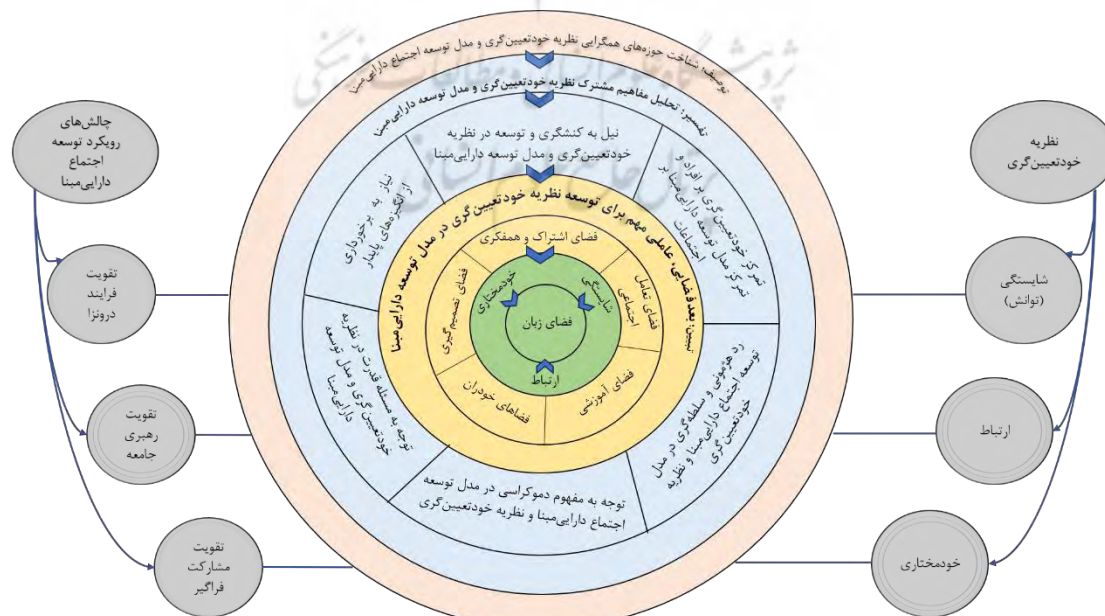
با توجه به اصل ارتباط در نظریه خودتعیین‌گری، ارتباط و تعامل خصوصاً ارتباط زبانی نقشی اساسی در جدایی فضا از نافضا دارد و با کاربردی این نظریه در مدل مشارکتی دارایی‌مبنا و اهتمام بر ایجاد توانش، ارتباط و خودمختاری در جریان‌های موجود در فضا، می‌توان گفت که انگیزه‌های شهروندان برای مشارکت‌های اجتماعی افزایش می‌یابد. توسعه دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری، هر دو به تغییری که به صورت خودمختار انجام می‌شود، متمایل‌اند (Cunningham et al, 2022: 10). در این میان، فضاهای اشتراک و همفکری، فضاهای تعامل اجتماعی، فضاهای آموزشی و غیره همان فضای زبان هستند که برای نمایاندن و افزایش تعامل، حس استقلال، خودمختاری و شایستگی شهروندان در مدل توسعه دارایی‌مبنا به‌منظور افزایش انگیزه‌های مشارکت‌های داوطلبانه ضروری‌اند. در چنین شرایطی انگیزه‌های پایدار اجتماعی به منظور مشارکت دارایی‌مبنا فراهم و ظرفیت‌سازی و بسیج دارایی‌ها با تکیه بر سرمایه‌ها و توانمندی شهروندان ممکن می‌شود؛ در حالی که اگر شهروندان تحت کنترل باشند و یا خواسته‌های جمعی همیشه سبب نادیده گرفتن انگیزه‌های فردی شود، نمی‌توان انتظار توسعه در هر زمینه‌ای را داشت، چراکه در آن شرایط مشارکت به صورت واقعی محقق نمی‌شود.

مدل مفهومی پژوهش

بر اساس مطالعات انجام‌شده در چارچوب تحلیلی فرکلاف و با تمرکز بر سه سطح توصیف، تفسیر و تبیین، مدل مفهومی پژوهش استخراج شده است که در شکل ۵ ارائه شده است. مطابق با این مدل مفهومی و با توجه به پرسش اصلی پژوهش، اصول نظریه خودتعیین‌گری از طریق شناسایی نقاط اشتراک آن با مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، قابلیت ادغام با این مدل را دارد. این ادغام پس از بررسی مبانی نظری در چارچوب تحلیلی فرکلاف و انجام مراحل تحلیل تماتیک در سه سطح مذکور، حوزه‌های همگرایی، مفاهیم مشترک و مهم‌ترین عامل توسعه نظریه خودتعیین‌گری، یعنی «فضاهای جمعی» یا به عبارتی «فضاهای زبان»، را در مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا شناسایی کرده است. بر اساس نظریه خودتعیین‌گری، افراد زمانی انگیزه پیدا می‌کنند که رفتارهایشان نیازهای اساسی روانشناختی آن‌ها را برآورده کند. هنگامی که اعضای جامعه احساس شایستگی، استقلال و خودمختاری می‌کنند، تمایل بیشتری به همکاری با دیگران و پافشاری در مواجهه با چالش‌ها از خود نشان می‌دهند. این امر فرآیند مشارکت در توسعه اجتماع دارایی‌مبنا را تسهیل می‌کند. برای تحقق این هدف، ایجاد «فضاهای زبان» شامل فضاهای تعاملی، آموزشی، هم‌سطح‌کننده و خودگردان از اهمیت بالایی برخوردار است. چنین فضاهایی به شهروندان امکان می‌دهند تا با حضور کنشگرانه، در تصمیم‌گیری‌های اجتماع محلی مشارکت کنند و با استقلال و خودمختاری، شایستگی‌ها، دارایی‌ها و ظرفیت‌های خود را به نمایش بگذارند.

طبق مراحل تحلیل و بر اساس مدل مفهومی پژوهش، ابتدا نظریه خودتعیین‌گری مورد بررسی قرار گرفت و در کنار آن، چالش‌های رویکرد توسعه اجتماع دارایی‌مبنا شناسایی شدند. پس از سطح توصیف و شناسایی حوزه‌های همگرایی بین نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، در سطح تفسیر، شش زمینه مفهومی مشترک بین این دو رویکرد استخراج شدند که در واقع تم‌های اولیه تحقیق را تشکیل می‌دهند. در سطح بعدی، یعنی سطح تبیین، تم اصلی پژوهش تحت عنوان «ایجاد فضاهای دموکراتیک» (شامل فضاهای تعامل، هم‌فکری، تصمیم‌گیری و غیره) به عنوان مهم‌ترین عامل برای توسعه نظریه خودتعیین‌گری در چارچوب مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا شناسایی شد. در واقع، بعد فضایی به عنوان عامل کلیدی در ایجاد شرایط لازم برای کاربست زمینه‌های مفهومی مشترک بین نظریه خودتعیین‌گری و مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا عمل می‌کند.

همان‌طور که در سطح تبیین بررسی شد، این فضاهای دموکراتیک باید به گونه‌ای طراحی شوند که افراد بتوانند در محیطی عاری از سلطه و هژمونی، شایستگی‌ها، توانایی برقراری ارتباط و خودمختاری خود را برای خودشکوفایی و ایجاد انگیزه‌های مشارکت به نمایش بگذارند. این امر مشارکت در ابعاد گروهی و جمعی را امکان‌پذیر می‌سازد. این فضاهای دموکراتیک، که در واقع همان «فضاهای زبان» هستند، بستری را فراهم می‌کنند تا افراد بتوانند تجربیات زیسته، تفکرات و جهان‌بینی‌های خود را به اشتراک بگذارند و از این طریق، فضاهای مشارکتی را شکل دهند.

شکل ۵. مدل مفهومی پژوهش

نتیجه گیری

با توجه به ارائه مدل مفهومی و تأثیر نظریه خودتعیین‌گری در مشارکت شهروندان، در این مقاله استدلال می‌شود که ارضای نیازهای روانی شهروندان مبتنی بر شایستگی، ارتباط و خودمختاری، انگیزه‌های پایداری را ایجاد می‌کند که سبب رضایتمندی افراد برای مشارکت‌پذیری و افزایش سطح رفاه آنان می‌شود. در واقع یکی از مهم‌ترین کلیدهای توانمندسازی اجتماعات محلی و بسیج و ظرفیت‌سازی دارایی‌های محلی برای توسعه دارایی‌مبنا، برخورداری اجتماعات از انگیزه‌های فردی و اجتماعی است که در بنیان‌های نظری آن کمتر به تأثیر انگیزه‌های فردی پرداخته شده است و طبق نظریه خودتعیین‌گری، با تأمین نیاز حس خودمختاری و شایستگی و برقراری ارتباطات از راه گفتگو می‌توان انگیزه‌های مشارکت‌پذیری در افراد را افزایش داد. این که چطور بتوان در هر اجتماعی انگیزه‌های گوناگون را شناخت و برای آن برنامه‌ریزی کرد، مستلزم هستی‌شناسی و مطالعات پدیدارشناسانه از تجربیات زیسته اجتماعات محلی است. باید گفت که هدف از کاربرد نظریه خودتعیین‌گری در مدل توسعه دارایی‌مبنا، ارضای نیازهای روانشناختی شهروندان برای مشارکت‌پذیری است. در مدل توسعه دارایی‌مبنا، نگاه جمعی و گروهی حاکم است، اما در گام نخست فرآیند مشارکت‌پذیری، وجود انگیزه‌های لازم و مطلوب در افراد جامعه ضروری است. در این زمینه، نظریه خودتعیین‌گری به‌خوبی چگونگی ایجاد انگیزه‌های لازم و تمایلات درونی افراد را برای مشارکت، به‌ویژه مشارکت‌های داوطلبانه، تبیین می‌کند.

با توجه به یافته‌های این پژوهش نقطه‌ی مشترک مدل توسعه‌ی دارایی‌مبنا و نظریه خودتعیین‌گری اجتناب از قدرت متمرکز، محیط‌های کنترل‌شده و ایجاد نافضاهایی است که شهروندان را تحت فشار و ستم قرار می‌دهند. چرا که ماهیت مدل توسعه اجتماع دارایی‌مبنا که بر سرمایه‌های اجتماعی، دارایی‌های محلی و رهبری اجتماعات و ایجاد فرآیند درونزا تأکید دارد، و نظریه خودتعیین‌گری که اساساً در پی ایجاد شایستگی، خودمختاری و ارتباط به منظور ایجاد انگیزه است، تنها با شکل‌گیری فضاهای دموکراتیکی میسر می‌شود که کنترل آن به شکلی اجتماعی و غیرتمرکزگرا صورت پذیرد و برنامه‌ریزی و استفاده از قدرت، اهرمی برای فشار نباشد؛ بلکه قدرت تفویض شده و شهروندان توانمند باشند. بنابراین طبق مدل مفهومی ارائه شده، افراد برای دریافت حس خودمختاری و انگیزه‌های لازم برای مشارکت‌های اجتماعی، نیاز به فضا دارند. فضا یا به‌عبارت دقیق‌تر فضاهای زبان، مهم‌ترین عامل برای نمایاندن اعمال، ارتباطات و کنش‌های شخصی و اجتماعی افراد است و مادامی که بتوان با فراهم‌آوردن فضاهای دموکراتیک احساس خودمختاری، توانایی برقراری ارتباط و احساس شایستگی را در افراد ایجاد کرد، می‌توان سبب‌ساز شرایطی برای توسعه مشارکت‌پذیری در توسعه‌ی اجتماع دارایی‌مبنا شد. به‌منظور ارضای این نیازها از دیدگاه شهرسازی می‌توان پیشنهاداتی را برای فضاهای زبان پیشنهاد کرد: این فضاهای اجتماعی باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که شهروندان بتوانند توانایی و صلاحیت خود را در فضا بنمایانند (شایستگی)؛ در قدرت انتخاب، اراده و تعیین سرنوشت در سایه رهبری اجتماعی اختیار عمل داشته باشند (خودمختاری)؛ و در نهایت در بسترهایی از اجتماع تعامل داشته باشند که تجارب رضایت‌بخشی از فضا کسب کنند (ارتباط)؛ در چنین شرایطی، انگیزه‌های فردی و اجتماعی پایدار برای مشارکت در چارچوب مدل دارایی‌مبنا تا حد قابل توجهی فراهم می‌شود و ظرفیت‌سازی و بسیج دارایی‌ها با تکیه بر سرمایه‌های اجتماعی و توانمندی‌های شهروندان بیش از پیش امکان‌پذیر می‌گردد. این امر به این دلیل است که با افزایش انگیزه، انفعال در اجتماعات کاهش می‌یابد. برنامه‌ریزان شهری در تلاش برای ایجاد فضاهای مشارکت، به‌ویژه در توسعه اجتماع دارایی‌مبنا، باید به عوامل ساختاری مانند تبعیض، فقر، انگیزه‌های فردی و سایر چالش‌ها توجه کنند و نظریه خودتعیین‌گری را به‌عنوان ابزاری برای کاهش تعارضات، مقابله با نابرابری‌ها و افزایش انگیزه‌های فردی برای مشارکت اجتماعی در نظر بگیرند.

References

- Allan, B. A., Autin, K. L., & Duffy, R. D. (2016). Self-Determination and Meaningful Work: Exploring Socioeconomic Constraints. *Frontiers in psychology*, 7, 71. DOI: [10.3389/fpsyg.2016.00071](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00071)
- Anaya, S. J. (2008). The Human Rights of Indigenous Peoples, in Light of the New Declaration, and the Challenge of Making Them Operative: Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights and Fundamental Freedoms of Indigenous People. *Light of the New Declaration, and the Challenge of Making Them Operative: Report of the Special Rapporteur on the Situation of Human Rights and Fundamental Freedoms of Indigenous People*. DOI: [10.2139/ssrn.1242451](https://doi.org/10.2139/ssrn.1242451)
- Arefi, M. (2002). Be soo-ye rooykard-e darayi mabna baraye tose'e emtem'e-ye mahalli [Towards an asset-based approach to community development] (N. Tavallayi, Trans). *Honar-Ha-Ye-Ziba*, 10, 22-33. (in persian)
- Barati, N., Heidari, F., & Sattarad Fathi, M. (2019). Towards a Democratic Process in Urban Planning and Design; Assessing the Status of Citizens' Involvement in Urban Plans and Projects in Iran. *The Monthly Scientific Journal of Bagh-e Nazar*, 16(76), 5-20. DOI: [10.22034/bagh.2019.135523.3627](https://doi.org/10.22034/bagh.2019.135523.3627)

- Barati, N., Nikpeyma, M., & aalizadeh mollayosuf, S. (2021). The Space of Language (Language as a determining factor in the definition and perception of space). *Urban Plann Knowl*, 5(1), 1-22. DOI: [10.22124/upk.2021.17647.1567](https://doi.org/10.22124/upk.2021.17647.1567)
- Boyd, C. P., Hayes, L., Wilson, R. L., & Bearsley Smith, C. (2008). Harnessing the social capital of rural communities for youth mental health: An asset based community development framework. *Australian Journal of Rural Health*, 16(4), 189-193. DOI: [10.1111/j.1440-1584.2008.00996.x](https://doi.org/10.1111/j.1440-1584.2008.00996.x)
- Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. American Psychological Association. APA Handbook of Research Methods in Psychology, 2, 57-91.
- Brunet, N. D., Hickey, G. M., & Humphries, M. M. (2016). Local participation and partnership development in Canada's Arctic research: challenges and opportunities in an age of empowerment and self-determination. *Polar Record*, 52(3), 345-359. DOI: [10.1017/S003224741500090X](https://doi.org/10.1017/S003224741500090X)
- Clarke, V., & Braun, V. (2013). Teaching thematic analysis: Overcoming challenges and developing strategies for effective learning. *The psychologist*, 26(2), 120-123.
- Cooper, T. L., Bryer, T. .. , & Meek, J. W. (2006). Citizen centered collaborative public management. *Public administration review*, 66, 76-88. DOI: [10.1111/j.1540-6210.2006.00668.x](https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2006.00668.x)
- Cunningham, I., Willetts, J., Winterford, K., & Foster, T. (2022). Interrogating the motivation mechanisms and claims of asset-based community development with self-determination theory. *Community Development*, 53(4), 393-412. DOI: [10.1080/15575330.2021.1953089](https://doi.org/10.1080/15575330.2021.1953089)
- Davis, W. S., & Bowles, F. (2018). Empowerment and intrinsic motivation: A self-determination theory approach to language teaching. *CSCTFL Report*, 15, 1-19. URL: <https://www.researchgate.net/publication/323429822>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The " what" and " why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological inquiry*, 11(4), 227-268. DOI: [10.1207/S15327965PLI1104_01](https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01)
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Motivation, personality, and development within embedded social contexts: An overview of self-determination theory. *The Oxford handbook of human motivation*, 18(6), 85-107.
- Dehnad V. (2021). The theory of self-determination and its link to the theory of goal setting. *Rooyesh*, 10(3), 171-182. URL: <http://frooyesh.ir/article-1-2560-en.html>
- Erlingsson, G. Ó., & Ódalen, J. (2017). A normative theory of local government: Connecting individual autonomy and local self-determination with democracy. *Lex Localis- Journal of Local Self-Government*, 15(2), 329-342. DOI: [10.4335/15.2.329-342\(2017\)](https://doi.org/10.4335/15.2.329-342(2017))
- Fairclough, N. (2013). Critical discourse analysis: The critical study of language. Routledge. URL: <https://lccn.loc.gov/94023292>
- García, I. (2020). Asset-based community development (ABCD): Core principles. *Research handbook on community development*, 67-75. DOI: [10.4337/9781788118477.00010](https://doi.org/10.4337/9781788118477.00010)
- Goulet, D. (1989). Participation in development: New avenues. *World development*, 17(2), 165-178. DOI: [10.1016/0305-750X\(89\)90242-8](https://doi.org/10.1016/0305-750X(89)90242-8)
- üü ntert, S. T., Strubel, I. T., als, , ., & Wehner, T. (2016). The quality of volunteers' motives: Integrating the functional approach and self-determination theory. *The Journal of social psychology*, 156(3), 310-327. DOI: [10.1080/00224545.2015.1135864](https://doi.org/10.1080/00224545.2015.1135864)
- Hashemi, A., & Ghasemi, Y. (2020). Doing a Research by Thematic Analysis: A Practical, Step-by-Step Guide for Learning and Teaching (Case Study: Music usage of M.A. Students at Ilam University). *a scientific journal of ilam culture*, 20(64.65), 7-33. (In persian) URL: farhangeilam.ir/article_106790.html?lang=fa
- Jones, D., Feigenbaum, P., & Jones, D. F. (2021). Motivation (constructs) made simpler: Adapting self-determination theory for community-based youth development programs. *Journal of Youth Development*, 16(1), 7-28. DOI: [10.5195/jyd.2021.1001](https://doi.org/10.5195/jyd.2021.1001)
- Kheiroddin, R., & Salahimoghadam, A. (2021). The empowerment of informal settlements by Moving from the need-based to asset-based approach; (case study of Farahzad, one of the Tehran's neighborhoods). *Quarterly Journals of Urban and Regional Development Planning*, 6(17), 29-58. (In persian) DOI: [10.22054/urdp.2021.59544.1304](https://doi.org/10.22054/urdp.2021.59544.1304)
- Kirzner, R. S., & Miserandino, M. (2023). Self-determination Theory and Social Work Values. *Research on Social Work Practice*, 33(6), 656-665. DOI: [10.1177/10497315231155424](https://doi.org/10.1177/10497315231155424)
- Kretzmann, J. P., & Mcknight, J. L. (1993). Building communities from the inside out: A path toward finding and mobilizing a community's assets. .. TA Publications.
- Kretzmann, J., & Mcknight, J. P. (1996). Assets-based community development. *National civic review*, 85(4), 23-30.
- Larsen, R. K. (2018). Impact assessment and indigenous self-determination: a scalar framework of participation options. *Impact Assessment and Project Appraisal*, 36(3), 208-219. DOI: [10.1080/14615517.2017.1390874](https://doi.org/10.1080/14615517.2017.1390874)

- Lowndes, V., Pratchett, L., & Stoker, G. (2006). Diagnosing and remedying the failings of official participation schemes: The CLEAR framework. *Social policy and Society*, 5(2), 281-291.
- Mathie, A., & Cunningham, G. (2003). From clients to citizens: Asset-based community development as a strategy for community-driven development. *Development in practice*, 13(5), 474-486. DOI: [10.1080/0961452032000125857](https://doi.org/10.1080/0961452032000125857)
- Mathie, A., & Cunningham, G. (2005). Who is driving development? Reflections on the transformative potential of asset-based community development. *Canadian Journal of Development Studies/Revue canadienne d'études du développement*, 26(1), 175-186. DOI: [10.1080/02255189.2005.9669031](https://doi.org/10.1080/02255189.2005.9669031)
- Mcknight, J. L., & Russell, C. (2018). The four essential elements of an asset-based community development process. *What Is Distinctive about Asset-Based Community Process*, 15. URL: https://www.towardsbetter.com.au/wp-content/uploads/2020/04/4_Essential_Elements_of_ABCD_Process-3.pdf
- Niemiec, C. P., & Ryan, R. M. (2009). Autonomy, competence, and relatedness in the classroom: Applying self-determination theory to educational practice. *Theory and research in Education*, 7(2), 133-144. DOI: [10.1177/1477878509104318](https://doi.org/10.1177/1477878509104318)
- kik peyma ,, Zarei .. (2019). Barriers to Participation in Urban Plans from the Perspective of Citizens' Behavioral Patterns in zaz vin's Bolaghi Neighborhood. *refahj*. 19(74), 369-418. (In persian) URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-3374-fa.html>
- Oostlander, J., Güntert, S. T., Van Schie, S., & Wehner, T. (2014). Leadership and volunteer motivation: A study using self-determination theory. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 43(5), 869-889. DOI: [10.1177/0899764013485158](https://doi.org/10.1177/0899764013485158)
- Rafieian M, Mohammadi Aydoghmish F. (2016). Efficiency of Asset-Based Community Development Approach in Revitalization of Deteriorated Neighborhoods (The Case of Tehran, Emamzadeh Hassan Mohalla). *EIJH*, 23(3), 52-69. (In persian) DOR: [20.1001.1.25382640.2016.23.3.5.7](https://doi.org/20.1001.1.25382640.2016.23.3.5.7)
- Rezazadeh, R., Mohammadi Aydoghmish, F., & Rafieyan, M. (2013). Analysis of the Role of Asset-Based Approach in Sustainable Community Development (Case Study: Imamzadeh Hassan Neighborhood, Tehran). *The Monthly Scientific Journal of Bagh-e Nazar*, 10(25), 39-48. (In persian) URL: bagh-sj.com/article_2930_en.html?lang=fa
- Roberts, N. (2004). Public deliberation in an age of direct citizen participation. *The American review of public administration*, 34(4), 315-353. DOI: [10.1177/0275074004269288](https://doi.org/10.1177/0275074004269288)
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2017). *Self-determination theory: Basic psychological needs in motivation, development, and wellness*. Guilford publications.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2020). Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemporary educational psychology*, 61, 101860. DOI: [10.1016/j.cedpsych.2020.101860](https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860)
- Ryan, R. M., & Hawley, P. (2016). Naturally good? Basic psychological needs and the proximal and evolutionary bases of human benevolence. *The Oxford handbook of hypo-egoic phenomena*, 1.
- Sharafi, M., behzadfar, M., Daneshpour, S. A., Barakpour, N., & Khankeh, H. (2019). Accepting or Refusing to Participate? A qualitative research in urban planning environment of Iran. *Journal of Fine Arts: Architecture & Urban Planning*, 24(2), 29-38. DOI: <https://doi.org/10.22059/jfaup.2019.292386.672365>
- Squires, V. (2023). Thematic analysis. In *Varieties of qualitative research methods: Selected contextual perspectives* (pp. 463-468). Cham: Springer International Publishing.
- Stoltenberg Bruursema, C. (2015). Asset-based community development: A path toward authentic community development practice. *SPNHA Review*, 11(1), 7. URL: <https://scholarworks.gvsu.edu/spnhareview/>
- Stone, D. N., Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2009). Beyond talk: Creating autonomous motivation through self-determination theory. *Journal of general management*, 34(3), 75-91. DOI: [10.1177/030630700903400305](https://doi.org/10.1177/030630700903400305)
- Tavangar, M. R., & Habibi, M. (2022). Applications of the Critical Analysis of Discourse in Urban Research. *Soffeh*, 32(2), 89-104. (In ersian) DOI: [10.52547/sofeh.32.2.89](https://doi.org/10.52547/sofeh.32.2.89)
- Vantilborgh, T., Bidee, J., Pepermans, R., Willems, J., Huybrechts, .. , & Jegers, .. (2012). Volunteers' psychological contracts: Extending traditional views. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41. DOI: [10.1177/0899764011427598](https://doi.org/10.1177/0899764011427598)
- Willetts, J., Asker, S., Carrard, N., & Winterford, K. (2014). The practice of a strengths-based approach to community development in Solomon Islands. *Development Studies Research. An Open Access Journal*, 1(1), 354-367. DOI: [10.1080/21665095.2014.983275](https://doi.org/10.1080/21665095.2014.983275)
- Wray-Lake, L., DeHaan, C. R., Shubert, J., & Ryan, R. M. (2019). Examining links from civic engagement to daily well-being from a self-determination theory perspective. *The Journal of Positive Psychology*, 14(2), 166-177. DOI: [10.1080/17439760.2017.1388432](https://doi.org/10.1080/17439760.2017.1388432)